

náš vidiek 4

hlasy a ohlasy slovenského vidieka

- Z obsahu:
- III. Zasadnutie
VIPA

Vidiecka organizácia
pre komunitné aktivity

**VIDIECKY
PARLAMENT
NA
SLOVENSKU**

- Ako VIPA pre-
sadzujeme záujmy
vidieka
- Agrofilantropia
a rozvoj vidieka
– projekt VOKA
- Svetový deň
vidieckych žien

Po letnom oddychu pracovná jeseň

Tohtoročné leto na vidieku bolo opäť bohaté na podujatia. Festivaly, tematické víkendy, trhy tradičných remesiel – vidiek má čo ukázať a je dobre, že to čím ďalej tým odvažnejšie aj robí. Aj v našom časopise zachytávame niektoré okamihy tohto leta a prinášame Vám na jesenné čítanie správy z týchto podujatí. Okrem toho sa dočítate o ďalších inšpirujúcich príkladoch aktivít v našich obciach a mikroregiónoch. Takéto dobré príklady v našom časopise vždy radi uverejníme! V tomto bloku prinášame aj niekoľko praktických rád z oblasti starostlivosti o krajinu.

Občianske združenia Vidiecka organizácia pre komunitné aktivity, Vidiecky parlament a Vidiecky komunitný fond aj v letných mesiacoch spolu so svojimi partnermi realizovali zaujímavé projekty a aktivity – informácie o nich nájdete v osobitných častiach čísla. Jeseň na vidieku odjakživa znamenala zber úrody. Bola tak vyvrcholením celoročného snaženia, odmenou za starostlivosť o pôdu. Tohtoročná jeseň bude pre slovenský vidiek ešte

Medzi najnavštevovanejšie miesta na Festivale ľudových remesiel v Trenčianskych Tepliciach patrila kováčska vyhňa
Foto: Dušan Mitický

výnimočnejšia – v Hokovciach sa 15. a 16. 10. uskutoční podujatie, ktoré sa koná len raz za dva roky: III. Zasadnutie Vidieckeho parlamentu. Už tretíkrát sa stretnú všetci, ktorým záleží na kvalite života na vidieku, aby spoločne prediskutovali svoje skúsenosti a názory na možnosti zlepšovania politik ovplyvňujúcich rozvoj vidieka. Preto v úvodnej časti čísla uverejňujeme niekoľko významných dokumentov.

Obsah

• • • 2

Po letnom oddychu pracovná jeseň	1
Zaznie z VIPA silný hlas vidieka?	3
Závery z II. zasadnutia VIPA	4
Program pre vidiek	5
Správa o činnosti OZ VIPA	12
Tézy pracovných skupín na III. Zasadnutí VIPA	16
Vidiecky parlament v médiách	18
VIPA TN po dvoch rokoch	19
Vidiecky parlament v Európe	20
Kráčame ďalej...	21
Zhodnotenie rozvoja vidieka v BB kraji	22
Ako VIPA presadzuje záujmy vidieka	24
Mimoriadna členská schôdza OZ VOKA	27
Perspektíva pre vás...	27
Agrofilantropia a rozvoj vidieka – projekt VOKA	29
Svetový deň vidieckych žien	31
Voľný čas detí na vidieku II.	34
Odkaz predkov	36
Kurzy VOKA akreditované MŠ SR	37
Podakovanie čitateľom	37
Vyhodnotenie ankety	37
EK zverejnila návrh novej politiky rozvoja vidieka	38
Vitajte v Európe	40
Zasadalo predsedníctvo VIPA	41
Spolupráca v prospech vidieka	43
Stručne z VIPA	45
Facilitátori vidieckeho rozvoja sa stretli v Klenovci	46
Technická pomoc z programu SAPARD na východe Slovenska	50
Festival ľudových remesiel v Trenč. Tepliciach	52
Múzeum v Rabčiciach	53
Deň súťaží, hier a zaujímavostí	54
Nádej pre handlovských bezdomovcov	55
Aj láska k vidieku ide cez žalúdok?	56
Belušky	59
Pestovanie vrbových porastov na energet. účely	60
Tak sme sa presťahovali	62
Vysvetľovníček	63
Bodka za číslom	63

Okrem téz, o ktorých budú rokovať pracovné skupiny v Hokovciach, nájdete v časopise aj závery z II. Zasadnutia Vidieckeho parlamentu v Belej-Duliciach a Program pre vidiek – Akčný plán Vidieckeho parlamentu na roky 2003 – 2004. Návrh novej politiky rozvoja vidieka, ktorý zverejnila Európska komisia, je tiež dôležitým dokumentom, s ktorým by sme sa mali oboznámiť. Bude vstupom pre rokovanie jednej z pracovných skupín na III. Zasadnutí VIPA a tiež pre tvorbu regionálnych i miestnych politik rozvoja vidieka. Preto hlavné črty, ciele a nový prístup týkajúci sa programu LEADER, ako aj reakciu siete európskych vidieckych iniciatív PREPARE prinášame v čísle. Správa o činnosti Občianskeho združenia Vidiecky parlament za obdobie november 2002 – september 2004, teda „od Belej po Hokovce“ – je spolu s neformálnymi pohľadmi zástupcov výborov VIPA a regionálnych Vidieckych parlamentov súborom dokumentov, ktoré ukazujú, že aktivita ľudí, ktorí sa zišli na 4. Fóre vidieckych iniciatív v Liptovskom Hrádku (1999) a prvých dvoch zasadnutiach VIPA v Levoči (2000) a v Belej-Duliciach (2002) a dohodli sa na založení, poslaní a smerovaní Vidieckeho parlamentu, ako aj práca členov Predsedníctva VIPA – vo veľkej väčšine dobrovoľná – počas tých niekoľkých rokov mala svoj význam. Novinkou oproti predchádzajúcim číslam sú dve fotoreportáže – jedna je venovaná Dňom vidieka v NR SR a druhá semináru facilitátorov z komunikačných centier a i-bodov VIPA v Klenovci. Na niektoré veci totiž slová nestačia.

Chceme Vám aj naďalej ponúkať zaujímavé a poučné čítanie o udalostiach na slovenskom vidieku. Pomôžte nám v tom – svojimi postrehmi, návrhmi na vylepšenie časopisu alebo informáciami z Vašich podujatí. Ďakujeme!

(red.)

Zaznie z VIPA silný hlas vidieka?

Peter Rusnák

Dlho som rozmýšľal, akej téme sa venovať v úvodníku tohto čísla. Život prináša také rýchle zmeny, toľko je tém, toľko dôležitých nevyriešených otázok a problémov na vidieku. Čomu dať prednosť? Ako predseda Vidieckeho parlamentu pociťujem dvojité zodpovednosť. Zodpovedať sa za plnenie úloh z II. zasadnutia VIPA v Belej-Duliciach, ale aj za plnenie programu Občianskeho združenia Vidiecky parlament, ktorý ma do tejto funkcie svojimi členmi zvolil. Mojim osobným, trúfalým a možno i nepatričným želaním je, aby nastávajúci nový predstaviteľ vidieka netrpel touto „schizofréniou“. Dovoľte mi preto byť aj trochu osobným a podeliť sa s Vami o moje postrehy a

skúsenosti z doterajšieho fungovania našej organizácie a pokúsiť sa navodiť možné jej pôsobenie a fungovanie v našej spoločnosti. Najprv tie pozitívne poznatky. Za najväčšie úspechy za uplynulé obdobie považujem výsledky dosiahnuté na medzinárodnej úrovni, teda v oblasti, ktorá vôbec nebola predmetom výstupov z II. zasadnutia v Belej-Duliciach, ale doniesol ju reálny život. VIPA sa stal aktívnym členom medzinárodnej siete vidieckych iniciatív PREPARE a aktívne sa podieľal na formovaní európskej vidieckej politiky. Výsledkom je začlenenie programu LEADER priamo do podporovaných opatrení.

Za druhý najvýznamnejší úspech považujem výsledok aktivizácie „vidieckeho hnutia“. V súčasnosti je konštituovaných 5 regionálnych vidieckych parlamentov, zhruba 180 mikroregionálnych združení, v ktorých je zapojených celkovo takmer 1 700 obcí s cca 1,7 mil. obyvateľmi. To je výsledok práce nás všetkých a tieto čísla predstavujú už značný potenciál a aj kapacitu pre rozvoj vidieka, ktorú sme prezentovali aj na Dňoch vidieka v NR SR v máji tohto roku.

Za veľmi dôležité považujem aj výsledky aktivizácie mikroregiónov pre prípravu odborníkov ako aj rozvojových programov. V tejto oblasti veľmi významnú úlohu zohrávajú aj servisné a podporné organizácie na národnej ale aj na miestnej a regionálnej úrovni, ktorých počet i kvalita sa zvyšuje. Teší ma, že aj Vidiecky parlament prispieva k budovaniu kapacít vidieka prostredníctvom realizácie TP SAPARD a vzdelávacích grantov. Pozitívne možno hodnotiť aj narastajúcu inštitucionálnu spoluprácu ako na úrovni krajov, tak aj na národnej úrovni a môžeme byť spokojní aj s medializáciou VIPA na verejnosti.

pokračovanie na strane 25

Závery z II. zasadnutia VIPA

• • • 4

Vidiecky parlament na svojom II. zasadnutí v turčianskej obci Belá-Dulice v dňoch 18. a 19. októbra 2002 zhodnotil svoje dvojročné pôsobenie a prijal odporúčania politik pre rozvoj vidieka, ktoré presadzoval v najbližších dvoch rokoch. Čas konania zasadnutia bol výnimočný v tom, že sa práve formoval vládny program, preto prítomní zástupcovia mikroregiónov, starostovia, vidiecki podnikatelia, poľnohospodári, občianske iniciatívy a odborníci na rozvoj vidieka zhodnotili návrh programových téz vládnej koalície a doplnili ich o chýbajúce politiky nevyhnutné pre rozvoj vidieka.

Účastníci stretnutia pracovali v štyroch pracovných skupinách: Politika (skupina pracovala v obci Mošovce), Krajina, Ekonomika (obe pracovali v obci Blatnica), Ľudia (v obci Necpaly) a prijali odporúčania vo forme odkazov pre politikov, predsedníctvo a pre seba samých. Napokon boli sformulované priority VIPA pre práve sa začínajúce funkčné obdobie novej vlády a odporúčania pre text programového vyhlásenia vlády SR.

Vidiecky parlament v práve začatom volebnom období preto bude podporovať predovšetkým:

- fiškálnu decentralizáciu verejnej správy,
- reformu daní a všetky reformy vlády, ktoré budú prispievať k zvyšovaniu kvality života na vidieku,
- reformu dotácií v poľnohospodárstve s prechodom na systém EÚ,
- naplnenie uznesenia vlády o Programe obnovy dediny,

- dosiahnutie dodržiavania existujúcej legislatívy.

Vidieckemu parlamentu v pripravovanom programovom vyhlásení vlády chýbajú nasledovné formulácie, a preto odporúča:

- akceptovať vidiecky charakter SR v Programovom vyhlásení vlády,
- vytvárať a realizovať efektívne nástroje pre integrovaný rozvoj vidieka (napr. podpora rozvoja vidieka na územnom princípe),
- založiť vládny výbor pre vidiek,
- zmeniť názov výboru pre pôdohospodárstvo NR SR na výbor pre pôdohospodárstvo a vidiek a začleniť do neho agendu o vidieku,
- prerokovať každoročne správu o stave slovenského vidieka v NR SR,
- akceptovať verejno-súkromné partnerstvá mikroregiónov ako vhodných užívateľov verejnej finančnej pomoci,
- zabezpečiť transparentnosť prideľovania verejných zdrojov,
- zabezpečiť technickú pomoc a rozvoj ľudských zdrojov pre občanov vidieka,
- vytvoriť nástroje na zvýšenie absorpčnej schopnosti vidieka voči fondom EÚ,
- zvýšiť podporu Programu obnovy dediny,
- zapojiť Vidiecky parlament do tvorby nástrojov pre rozvoj vidieka,
- rešpektovať princípy TUR vo všetkých rezortných politikách.

Tieto požiadavky boli neskôr spracované do uceleného programu, ktorý na základe mandátu členskej schôdze VIPA v marci 2003 schválilo predsedníctvo pod názvom Program pre vidiek.

Program pre vidiek

*Akčný plán Vidieckeho parlamentu
na obdobie rokov 2003 – 2005*

Program pre vidiek na roky 2003 – 2005 vychádza zo záverov Zasadania Vidieckeho parlamentu v októbri 2002 v Belej-Duliaciach. Predsedníctvo VIPA ich rozpracovalo v novembri 2002 vo Veľatoch do strategického cieľa a priorit. Na základe poverenia členskej schôdze OZ VIPA konanej 5. 3. 2003 v Liptovskom Hrádku ich ďalej nové predsedníctvo spracovalo do akčného plánu Programu pre vidiek a schválilo na svojom zasadnutí 31. marca 2003 v Banskej Bystrici.

Strategický cieľ:

Spoluvytvárať priaznivú klímu pre rovnomerný sídelný a regionálny rozvoj tak, aby ľudia chceli na vidieku zostať a mali záujem starať sa oň.

Priority:

1. Fiškálna decentralizácia a spravodlivé rozdeľovanie zdrojov pre vidiek.
2. Zlepšenie pripravenosti vidieka na vstup do Európskej únie.
3. Profesionálna a udržateľná podporná infraštruktúra pre rozvoj vidieka.
4. Posilnenie postavenia slovenského vidieka v európskom kontexte.

1. Fiškálna decentralizácia a spravodlivé rozdeľovanie zdrojov pre vidiek.

Slovenský vidiek je na prahu vstupu do EÚ výrazne podkapitalizovaný. Nemá dostatok vnútorných zdrojov na oživenie ekonomiky

a trvalo udržateľný sociálno-ekonomický rozvoj. Je odkázaný na vonkajšie zdroje a podporu, ktorá je však nesystémová a nezabezpečuje spravodlivé prerozdeľovanie zdrojov. Absentujú pravidlá, kritériá a princípy pre zabezpečovanie rovnomerného vývoja regiónov.

Neriešenie týchto problémov môže viesť ešte k väčšiemu prehlbovaniu rozdielov medzi regiónmi po vstupe SR do EÚ, ak sa podpora zo štrukturálnych fondov nebude alokovať aj do zaostávajúcich regiónov. Tie v súčasnej situácii nemajú ani schopné subjekty, ani ľudské a inštitucionálne kapacity, ba ani finančné zdroje, čo ich diskriminuje pri získavaní a využívaní europodpory. Prvým a základným predpokladom podieľať sa na využívaní štrukturálnej podpory je uskutočnenie daňovej reformy spojenej s fiškálnou decentralizáciou. Vytvorenie zdrojov na miestnej úrovni umožní zabezpečiť vypracovanie rozvojových programov a projektov a spolufinancovať ich.

Druhým predpokladom pre zvyšovanie absorpčnej schopnosti vidieka a zaostávajúcich regiónov pre využitie štrukturálnych fondov je – vytvorenie nástrojov pre vyrovnávanie rozdielov a spravodlivého rozdeľovania zdrojov medzi regióny.

Vidiecky parlament nemá ambíciu, a nie je to ani v jeho silách, samostatne presadiť realizáciu týchto nástrojov. Jeho ambíciou je spoluvytvárať tlak na výkonnú a zákonodarnú moc. Sledovať a kontrolovať legislatívne kroky vlády a parlamentu, či smerujú k napĺňaniu koncepcie reformy a decentralizácie verejnej správy tak, aby fiškálna decentralizácia a štátna regionálna politika vytvorili predpoklady pre zvýšenie absorpčnej schopnosti vidieka pre využívanie štrukturálnej pomoci.

Vlastnou ambíciou VIPA je získať štátnu podporu na financovanie vidieckych manažérov

a siete komunikačných centier. Podkapitalizovaný vidiek nemá dostatok zdrojov na financovanie podpornej inštitucionálnej infraštruktúry. Štátna podpora na jej financovanie by aspoň čiastočne satorovala handicap vidieka, ktorým je najmä nedostatok nástrojov pre rozvoj vidieka, a umožnila by tak zlepšenie prístupu vidieka k štrukturálnym fondom.

Cieľová skupina:

Vláda SR, NR SR, MF SR, MVR SR, MP SR

Hlavné aktivity VIPA:

- Každoročné organizovanie Dní vidieka v NR SR.
- Presadenie a účasť zástupcov VIPA vo výboroch a komisiách pri vláde a NR SR.
- Sledovanie a monitorovanie prípravy legislatívy.
- Príprava návrhov, zmien, úprav a doplnkov k pripravovanej legislatíve.
- Jednania a rokovania s poslancami a príslušnou exekutívou.
- Koordinácia a zosúladovanie krokov s prirodzenými partnermi – ZMOS, ÚMOS a pod.
- Spolupráca na tvorbe Národného plánu rozvoja vidieka.

Očakávané výsledky:

- VIPA má zastúpenie vo výboroch a komisiách pri vláde a NR SR.
- VIPA má postavenie subjektu oprávneného zúčastňovať sa na pripomienkovom konaní.
- Existuje legislatíva daňovej reformy, fiškálnej decentralizácie a regionálnej politiky.
- Existujú finančné nástroje pre vyrovnanie rozdielov medzi regiónmi.
- VIPA je partnerom MP SR pri spracovaní Národného plánu rozvoja vidieka.

- Existuje národný podporný program pre vidiecke manažmenty a ich siete.

Realizačný garant:

Výbor pre analýzy a advokáciu.

Doba realizácie: 2003 – 2004

2. Zlepšenie pripravenosti vidieka na vstup do Európskej únie.

V súčasnej ekonomickej situácii na Slovensku nie je možné očakávať zvyšovanie prostriedkov smerujúcich na vidiek. Vidiecky parlament si je vedomý, že zdroje vlády sú limitované. Akceptuje aj fakt, že regionálna politika, sa v tejto zložitej a nepriaznivej ekonomickej situácii orientuje v prvom rade na podporu významných ohnísk rozvoja. Aj napriek tomu, Vidiecky parlament nemôže akceptovať fakt, že vláda nemá nástroje na podporu vnútorného rozvoja územia. Z jednotlivých rezortov síce prúdia a smerujú zdroje aj na vidiek, ale prakticky každý rezort má svoje vlastné nástroje, ktoré uplatňuje celoplošne, zohľadňujúc pri tom len rezortné vyrovňovanie rozdielov. Tieto rezortné zdroje však v území nepôsobia vzájomne. Nevytvárajú synergiu a nerozmiestňujú sa na základe miestnych priorít a potrieb územného rozvoja. Rezortné nástroje podpory rozvoja tak už vyčerpali svoje možnosti a ich ďalšie uplatňovanie smeruje len k plytvaniu verejnými prostriedkami, ktorých je nedostatok. Pritom celkový objem prostriedkov, ktoré sa rozmiestňujú na vidieku, by boli schopné vytvárať impulzy pre jeho živienie a rozvoj, v konečnom dôsledku aj zvyšovanie kvality života na vidieku.

Problémom teda nie je nedostatok zdrojov, ale nesprávny spôsob ich rozmiestňovania do územia prostredníctvom rezortných plošných nástrojov. Preto Vidiecky parlament svoje úsilie sústreďuje na aktivity, ktoré budú smerovať k vytvoreniu integrovaného

(spoločného) finančného nástroja, kumulujúceho súčasne rezortné zdroje do podpory vnútorného rozvoja územia.

Vidiecky parlament však sústredí svoje aktivity aj na pomoc vidieckym štruktúram, aby boli schopné takýto nástroj efektívne využívať, a zároveň sa pripravovať aj na zmenu financovania v súvislosti so vstupom SR do EÚ. V tomto smere budú hlavné aktivity vyvíjať regionálne štruktúry VIPA. VIPA na národnej úrovni sa bude koncentrovať najmä na metodickú podporu a prípravu vzdelávacích školiacich programov.

Hlavným cieľom tejto priority je vytvorenie podmienok pre efektívne rozmiestňovanie podpory rozvoja vidieka a zvýšenie jeho absorpčnej schopnosti pre využitie štrukturálnej podpory.

Cieľové skupiny:

Vláda SR, NR SR, MF SR a ostatné rezorty, vidiecke obyvateľstvo a vidiecke samosprávy, regionálne samosprávy.

Hlavné aktivity VIPA:

- Vypracovanie modelu integrovaného (jednotného) rozvoja vidieka a jeho nástrojov.
- Získanie podpory pre nástroje endogénneho (vnútorného) rozvoja na úrovni krajiny.
- Obhajoba a presadzovanie jeho zavedenia na národnej úrovni.
- Vypracovanie metodických postupov pre vidiecke štruktúry a partnerstvá.
- Spracovanie a vydanie príručiek pre prípravu vidieka na čerpanie štrukturálnych fondov.
- Vzdelávanie vidieckych manažérov programovania.

Očakávané výsledky:

- Existuje nástroj pre integrovaný rozvoj vidieka a vidieckych regiónov.

- Je vypracovaný jednotný metodický postup prípravy vidieka na čerpanie štrukturálnych fondov.
- Vidiek je informovaný ako pripravovať programy a projekty na štrukturálne fondy.
- Sú vyškolení vidiecki manažéri pre programovanie rozvoja.
- Vidiecke regióny a mikroregióny majú vypracované rozvojové programy.
- Vidiecke štruktúry majú pripravené projekty.

Realizační garanti:

Výbor pre inštitucionálny rozvoj v spolupráci s výborom pre analýzy a advokáciu a regionálnymi Vidieckymi parlamentmi.

Doba realizácie: 2003 – 2004

3. Profesionálna a udržateľná podporná infraštruktúra pre rozvoj vidieka.

Nízky záujem štátu o problematiku rozvoja vidieka na jednej strane, zlá informačná dostupnosť vidieka, nižšia vzdelanostná úroveň a konzervatívnejšie myslenie na vidieku na strane druhej, spôsobujú jeho zaostávanie, ktoré sa prejavuje vysokou mierou nezamestnanosti a postupnou devastáciou kultúrnych a prírodných hodnôt krajiny. Kvalita života obyvateľov na vidieku sa stále zhoršuje, zvyšuje sa podiel chudoby a sociálne patologických javov. Vidiek sám už nie je schopný spracúvať rozvojové impulzy. Potrebuje vonkajšiu pomoc, a to nielen kapitálovú, tá je až druhotná, ale v prvom rade do rozvoja ľudských zdrojov a zlepšenia informovanosti a vzdelanosti. Dostupnosť a rast informovanosti a potreba nových zručností na vidieku je kľúčom pre oživovanie vidieka a postupné zvyšovanie kvality života na vidieku.

Malá pozornosť štátu riešeniu problémov na vidieku vyvoláva potrebu sformovania silnej štruktúry vidieckych iniciatív, schop-

nej účinne obhajovať svoje záujmy. Veľký význam má v tomto smere aj účinná a efektívna propagácia, masmediálna politika a práca s verejnosťou.

• • • 8

Vídiecky parlament po troch rokoch svojho hľadania a formovania dnes stojí pred úlohou stať sa takou štruktúrou, ktorá bude schopná naplniť poslanie postupného zvyšovania kvality života na vidieku. Aby vídiecky parlament mohol účinne obhajovať záujmy vidieka, posilňovať svoj význam a dôveryhodnosť, musí mať adekvátne rozvinuté svoje štruktúry a vybudované podporné nástroje a inštitúcie.

Vídiecky parlament od roku 2003 mení svoju štruktúru, aby mohol účinnejšie plniť svoje poslanie. Najvyšším nástrojom pre formovanie politiky pre rozvoj vidieka je Zasadanie Vídieckeho parlamentu, ktoré sa uskutočňuje každé dva roky a je otvorené pre všetkých, ktorí sa chcú na jej formuláciách podieľať.

OZ VIPA je inštitucionalizovanou neziskovou štruktúrou na národnej úrovni a plní predovšetkým funkciu presadzovania nástrojov smerujúcich k zlepšeniu života na vidieku, obhajuje jeho záujmy, zabezpečuje výmenu a tok informácií, propaguje vidiek doma i v zahraničí a zapája sa do medzinárodných sietí a štruktúr. Pre efektívnu a účinnú realizáciu tejto funkcie musí mať VIPA adekvátnu vlastnú podpornú inštruktúru. Koordinácia rozvoja vidieka prechádza na regionálne štruktúry, ktoré sa začínajú postupne konštituovať, aby mohli obhajovať a formovať potreby vidieka v súčinnosti s krajskými samosprávami. Úlohou regionálnych štruktúr VIPA, okrem koordinácie, je aj odborná pomoc a podpora pre vídiecke iniciatívy vo forme poradenstva, vzdelávania a sieťovania.

Na miestnej úrovni sú základnou infraštruktúrou rozvoja vidieka Komunikačné

centrá VIPA, ktorých základná sieť v počte 30 bola vybudovaná v rámci Špeciálneho prípravného programu B – priorita Rozvoj vidieka. Ich úlohou je zabezpečovať prenos informácií smerom k miestnym subjektom, poskytovať spätnú väzbu pre regionálnu a národnú úroveň a asistovať miestnym subjektom pri vytváraní partnerstiev, programovaní a príprave projektov pre rozvoj vidieka.

Cieľová skupina:

Vídiecky parlament, vídiecki občania, iniciatívy a partnerstvá

Hlavné aktivity VIPA:

- Vybudovanie servisu pre činnosť predsedníctva a výborov.
- Pravidelná činnosť orgánov štruktúr VIPA.
- Dobudovanie, aktualizácia a inovácia informačného systému o vidieku a pre vidiek.
- Dobudovanie a rozšírenie krajských štruktúr a ich podporných inštitúcií.
- Vybudovanie krajských podporných inštitúcií pre poradenstvo a vzdelávanie.
- Dobudovávanie, rozširovanie a skvalitňovanie funkčnosti siete KC.
- Organizovanie seminárov a stretnutí na výmenu skúseností.
- Zriadenie Domu slovenského vidieka.

Očakávané výsledky:

- VIPA má profesionalizované podporné inštitúcie pre činnosť organizácie.
- Akcieschopná pravidelná a funkčná činnosť orgánov VIPA.
- Fungujúci a živý informačný systém o vidieku a pre vidiek.
- Jestvujúca sieť krajských štruktúr s profesionalizovaným a odborným servisom.
- Zdvojnásobená funkčná a aktívna sieť KC.
- Podujatia na výmenu skúseností.
- Funkčný Dom slovenského vidieka.

Realizačný garant:

Predsedníctvo v spolupráci s výbormi a regionálnymi VIPA.

Doba realizácie: 2003 – 2005

4. Posilnenie postavenia slovenského vidieka v európskom kontexte.

Vstupom Slovenska do EÚ sa naša krajina a hlavne vidiek, vystaví tvrdým konkurenčným podmienkam. V krajinách Európskeho spoločenstva sa podpore vidieka venuje značná pozornosť a podpora. Sú vytvorené dostatočné potrebné nástroje pre zlepšovanie kvality života na vidieku. V mnohých krajinách existujú veľmi dobré skúsenosti s využívaním podpory Európskeho spoločenstva.

Slovenský vidiek nemá žiadne skúsenosti, ako by mohol efektívne túto podporu využívať a zároveň ovplyvňovať aj nástroje pre na národnej úrovni, aby sa podpora EÚ efektívne nasmerovala pre konkrétne potreby jednotlivých regiónov.

V podobnej situácii sú aj ostatné kandidujúce krajiny, ktoré sa spojili do siete PREPARE a snažia sa koordinovať svoj postup, a zároveň aj nové problémy vidieka charakteristické pre kandidujúce krajiny.

Pre Slovensko je veľmi dôležité, aby udržalo krok s ostatnými prístupovými krajinami. Aby získalo čo najviac skúseností a poznatkov od členských krajín spoločenstva.

Vidiecky parlament na Slovensku už nadviazal kontakty a spoluprácu s vidieckymi parlamentmi Švédska, Estónska a Maďarska. Doterajšia spolupráca bola najaktívnejšia so Švédskym parlamentom, ktorý stál pri prvých krokoch budovania VIPA. Vidiecky parlament sa zapojil aj do siete PREPARE a v roku 2003 pripravuje Traveling Workshop na Slovensku.

Veľmi dôležitá, pre slovenský vidiek je aj obhajoba jeho záujmov priamo na pôde

Európskeho spoločenstva. Vidiecky parlament si za krátky čas existencie získal dôveru a rešpekt Bruselu. Túto prednosť by mal zužitkovať pre zlepšenie usmernenia podpory pre špecifické potreby Slovenska.

Cieľová skupina:

Inštitúcie EÚ, partnerské vidiecke parlamenty, krajiny V4 a kandidátske krajiny.

Hlavné aktivity VIPA:

- Príprava materiálov pre prezentáciu VIPA v zahraničí.
- Účasť zástupcov VIPA na zasadaniach partnerských vidieckych parlamentov.
- Nadviazanie kontaktov a spolupráce s Bruselom.
- Aktívna účasť VIPA v sieti PREPARE.
- Nadviazanie spolupráce s krajinami V4.
- Usporiadanie Traveling Workshopu siete PREPARE na Slovensku.

Očakávané výsledky:

- VIPA má spracované prezentačné materiály pre zahraničnú spoluprácu.
- VIPA je zapojená do medzinárodnej výmeny skúseností s partnerskými parlamentmi.
- VIPA je aktívnym členom siete PREPARE.
- Usporiadany Traveling Workshop 2003 na Slovensku.
- VIPA má funkčnú komunikáciu s Bruselom.
- Uskutočnená konferencia o vidieku krajín V4.

Realizačný garant: Výbor pre medzinárodnú spoluprácu.

Doba realizácie: 2003 – 2004

Schválené predsedníctvom Vidieckeho parlamentu v Banskej Bystrici 31. 3. 2003

Na Dňoch vidieka sa živo diskutovalo

Úlohy „krčmára“ na mieste ochutnávky produktov vidieka sa úspešne zhostil Ján Turošík z revíznej komisie VIPA

Po skončení si aj účinkujúce deti doplnili vytancované kalórie

Foto na dvoji strane: Ivan Rončák

Členovia predsedníctva (zľava: Dušan Mitický, Mária Behanovská a Barbora Gerháťová) s Ľudmilou Kováčikovou z Agroinštitútu

Atmosféru dovárala ľudová hudba a vystúpenie Dejského folklórného súboru Maly Vláčník z Přelouže

Hlavným cieľom podujatia bola prezentácia vidieka pred poslancami NR SR - na zábere vidieť poslanca Viliama Soboříu; vzadu Júliusa Slovák, generálneho riaditeľa Agentúry na podporu regionálneho rozvoja na Ministerstve výstavby a regionálneho rozvoja SR

Správa o činnosti OZ VIPA

• • • 12

za obdobie november 2002 – september 2004

Po II. Zasadnutí Vidieckeho parlamentu v Belej-Duliciach dvakrát zasadalo predsedníctvo k príprave členskej schôdze a spracovaniu záverov zo Zasadnutia do programu. Definitívnu podobu dostal program až na prvom stretnutí nového predsedníctva 31. marca 2003 v Banskej Bystrici, ktoré bolo členskou schôdzou poverené dopracovať výstupy a požiadavky z Belej-Dulíc do Programu pre vidiek. Program pozostáva zo 4 priorít, ktorých realizácia sa stala hlavným programovým cieľom OZ VIPA na roky 2003 – 2004. Predsedníctvo OZ VIPA predloží na III. Zasadnutí VIPA v Hokoenciach odpočet svojej činnosti, ktorý pozostáva z hodnotenia plnenia priorít a cieľov programu VIPA, činnosti predsedníctva a jeho výborov, ako aj regionálnych štruktúr VIPA a hodnotenia vlastného inštitucionálneho rozvoja VIPA. Na tomto mieste uverejňujeme prvú časť, venovanú plneniu priorít a programových cieľov.

A) Priorita 1 – Fiškálna decentralizácia a spravodlivé rozdeľovanie zdrojov pre vidiek.

Cieľom tejto priority je posilniť finančné zdroje pre vidiek prostredníctvom aktívneho pôsobenia zástupcov VIPA v relevantných národných inštitúciách a orgánoch štátnej správy formou predkladania a obhajovania potrieb financovania rozvoja vidieka a získavania podpory a partnerov pre zvýšenie ka-

pacít vidieka za účelom zvýšenia absorpčnej schopnosti pre príjem štrukturálnej podpory.

Želané výsledky:

- Eistuje národný garant pre komplexný rozvoj vidieka.
- Podporovanie spravodlivej fiškálnej decentralizácie.
- Účasť zástupcov VIPA v komisiách a výboroch vlády, rezortov a NR SR.
- Uskutočnené Dni vidieka v NR SR.
- VIPA je oprávneným subjektom pripomienkovacieho legislatívneho procesu.
- VIPA má účasť v národných monitorovacích výboroch SOP.
- V OP sú zakomponované opatrenia podporujúce miestny rozvoj.
- VIPA má pripravenú a prerokovanú koncepciu podpory vidieckych manažérov.

Dosiahnuté výsledky:

- Doteraz nie je konštituovaný ústredný orgán štátnej správy pre vidiek, VIPA vzniesol požiadavky a spracoval argumenty.
- Pripravovaná fiškálna decentralizácia poškodzuje malé obce, vláda neakceptovala požiadavku a argumenty VIPA.
- VIPA má doteraz 1 zástupcu v Rade vlády pre neziskové organizácie, 1 v Rade vlády pre regionálnu politiku, 6 zástupcov komisiách Výboru NR SR pre pôdohospodárstvo, 1 zástupcu v Monitorovacom výbore pre SAPARD a náhradníka v Monitorovacom výbore SOP PRV.
- Dni vidieka 2003 sa úspešne konali v 26. týždni a Dni vidieka 2004 v 25. týždni.
- VIPA zatiaľ nie je oprávneným subjektom pre pripomienkovanie legislatívy, je však prizývaná k pripomienkovaniu dokumentov MVARR SR.
- V SOP PRV a OP ZI sú zakomponované opatrenia podporujúce miestny rozvoj.

- VIPA má pripravenú koncepciu podpory pre vidieckych manažérov, prerokovanú s MV a RR SR.

Zhodnotenie naplnenia cieľov:

VIPA podporil fiškálnu decentralizáciu, avšak nie na úkor zníženia zdrojov pre malé obce a predložil aj vlastnú koncepciu municipalizácie, ktorá je nevyhnutná pre efektívnu decentralizáciu. VIPA síce získal niekoľko miest v odborných a poradenských orgánoch na úrovni vlády a parlamentu, no nepodarilo sa dosiahnuť navýšenie finančných zdrojov pre vidiek v štátnom rozpočte. VIPA však dosiahol úspech pri rokovaníach a vyjednávaniach v rámci štrukturálnej pomoci, kde sa podarilo uchovať plánované zdroje pre miestny rozvoj pri presune financií zo SOP PRV do OP ZI a podarilo sa navýšiť zdroje na prípravu rozvojových stratégií mikroregiónov v rámci TP SAPARD na takmer 18 mil. Sk. Ešte stále prebiehajú rokovania o vytvorení finančných nástrojov pre podporu integrovaného rozvoja vidieka a podporu vidieckych manažérov.

B) Priorita 2 – nástroje pre integrovaný rozvoj vidieka na všetkých úrovniach.

Cieľom druhej priority je získať podporu na národnej a regionálnej úrovni pre zavedenie nástroja endogénnej podpory rozvoja vidieka a pripraviť na čerpanie tejto podpory miestne capacity na vidieku

Želané výsledky:

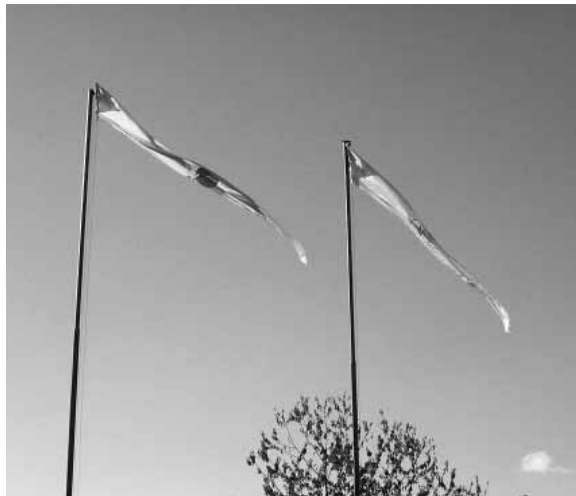
- Vypracovaný model pre podporu integrovaného rozvoja vidieka.
 - Získaná podpora krajov a poslancov NR SR.
 - Vypracovaný jednotný metodický postup k príprave na čerpanie ŠF.
 - Vyškolení vidiecki programoví manažéri.
- Čo najviac pripravených a informovaných vidieckych partnerstiev pre vstup do EÚ.

Plnenie:

- VIPA má vypracovaný model podpory integrovaného endogénneho rozvoja vidieka
- Tento model podporuje Banskobystrický samosprávny kraj, zatiaľ nebola získaná podpora ďalších krajov, ani konkrétnych poslancov NR SR, ale model bol predstavený dvom výborom NR SR a 1 poslaneckému klubu, prejednaný bol na MP SR s príslubom pripraviť zdroje v štátnom rozpočte na rok 2005
- Oficiálny jednotný metodický postup k príprave vidieka na čerpanie ŠF nebol spracovaný, ale v rámci TP SAPARD sa VIPA stala metodickým koordinátorom realizácie spracovávaní rozvojových stratégií, čo umožní skordinovanie rôznych metodických postupov
- Školenia pre programových manažérov sa uskutočňujú prostredníctvom seminárov v rámci Technickej pomoci SAPARD ako aj v rámci projektu MATRA, realizovaného VVMZ

V októbri 2003 na Počúvadle zaviali vlajky VIPA európskej siete pre rozvoj PREPARE. Podujatia sa zúčastnili zástupcovia vidieckych hnutí z celej Európy

Foto na str. 12 – 13: Ivan Rončák

- BB VIPA pripravila a realizovala projekt, v rámci ktorého bolo podrobne informovaných a zaškolených 34 mikreregionálnych partnerstiev BB kraji.
- VIPA TN uskutočnila stretnutia s mikreregiónmi na informovanie a oživenie ich činnosti – po svojom vzniku, keď na území TSK pôsobilo aktívne 12 MR, sa úsilie VIPA-TN sústredilo na štruktúru vidieckych iniciatív v Trenčianskom kraji. Podarilo sa nám konštituovať alebo obnoviť činnosť MR tak, že dnes pracuje a spolupracuje s VIPA-TN 25 MR, čo predstavuje 206 obcí, čiže takmer 75% všetkých miest a obcí kraja a cca 240 000 obyvateľov
- VIPA PO v spolupráci s POSK usporiadala tri regionálne informačné semináre pre starostov a predsedov mikreregiónov.
- VIPA ZA realizuje svoje informačné aktivity prostredníctvom regionálnych zástupcov.

Zhodnotenie naplnenia cieľov:

VIPA sa doteraz nepodarilo presadiť finančný nástroj na podporu integrovaného rozvoja vidieka, no získala už pre jeho

realizáciu podporu MP SR a strešných organizácií pôsobiach na vidieku. Príprava a budovanie kapacít vidieka pre využívanie tejto podpory sa realizuje hlavne prostredníctvom TP SAPARD, ktorú administrujú VIPA TN, VIPA PO a BB VIPA.

C) Priorita 3 – Profesionálna a udržateľná podporná infraštruktúra pre rozvoj vidieka.

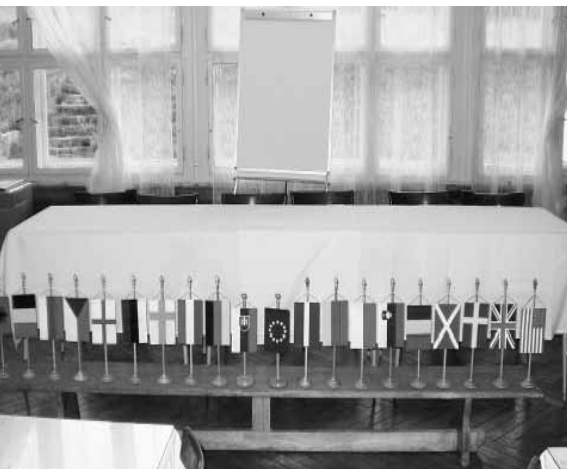
Cieľom tretej priority je napomôcť vybudovaniu štruktúr a inštitucionálnej podpornej infraštruktúry pre rozvoj vidieka na všetkých úrovniach a zabezpečiť informovanosť vidieka a funkčnú komunikáciu štruktúr a inštitúcií pre rozvoj vidieka

Želané výsledky:

- Zvýšenie počtu krajských (regionálnych) VIPA (R-VIPA) a členov VIPA a rozšírenie siete KC VIPA.
- Profesionálny servis pre predsedníctvo a jeho výbory.
- Vytvorená podporná inštitúcia aspoň pre jeden R-VIPA.
- Podujatia k výmene skúseností.
- Fungujúci aktuálny informačný systém o vidieku a pre vidiek (internetová stránka a časopis).

Plnenie:

- Počet R-VIPA dosiahol 5, v zakladaní sú ďalšie tri.
- Doteraz sa profesionálne servisné pracovisko nepodarilo vybudovať ani pre jeden výbor kancelária VIPA má troch zamestnancov, ktorí zabezpečujú aj technickú podporu výborov.
- Doteraz ani jeden R-VIPA nemá zriadenú alebo vybudovanú podpornú inštitúciu, ale niektoré si už budujú sieť odborných expertov – poradcov rozvoja vidieka.

- Kancelária VIPA TN má jedného zamestnanca. Počet KC sa v TN kraji zvýšil na 8 z pôvodných 3 v roku 2003.
- Uskutočnilo sa spoločné stretnutie KC VIPA k výmene skúseností v októbri 2003 s účasťou 19 zástupcov KC na Počúvadle a spoločné stretnutie aj s RRA a teledomami v Klenovci v júni 2004, na ktorom sa zúčastnilo 34 osôb.
- Internetová stránka VIPA sa po počiatočných ťažkostiach obnovila a je pravidelne inovovaná povereným pracovníkom kancelárie. VIPA vydáva spoločný časopis s VOKA, v roku 2003 boli vydané 2 čísla, od roku 2004 sa vydáva nový časopis – Náš vidiek, zatiaľ vydané 4 čísla.

Zhodnotenie naplnenia cieľov:

Budovanie štruktúr a inštitucionálnej podpornej infraštruktúry pre rozvoj vidieka sa darí postupne realizovať hlavne na národnej a regionálnej úrovni. Na miestnej úrovni bola prioritou udržať vybudovanú sieť KC, ktorým bol prevezený majetok VIPA. Informovanosť vidieka a vzájomná komunikácia štruktúr a inštitúcií pre rozvoj vidieka sa realizuje prostredníctvom internetovej stránky, časopisu, dvoch e-mailových konferencií, stretnutiami na výmenu skúseností a stretnutiami s partnermi.

D) Priorita 4 – Posilnenie postavenia slovenského vidieka v európskom kontexte.

Cieľom tejto priority je zapojenie slovenského vidieka do európskej vidieckej siete s dôrazom na podieľanie sa VIPA na tvorbe európskej vidieckej politiky a na obhajobu záujmov a potrieb slovenského vidieka v európskych inštitúciách.

Želaný výsledok:

- Rozvinutá spolupráca s partnermi a posil-

nenie postavenia VIPA v medzinárodnom meradle.

- Aktívna účasť VIPA v medzinárodnej sieti PREPARE.
- Uskutočnenie stretnutia siete PREPARE na Slovensku.

Plnenie:

- VIPA sa zúčastnila na oficiálnom stretnutí zástupcov exekutívy a MVO usporiadaným EÚ v Pardubiciach, na konferencii organizovanej Európskou komisiou v Salzburgu, medzinárodného seminára v španielskom meste Cáceres, uskutočnila oficiálnu návštevu Vidieckeho parlamentu v Maďarsku a vo Švédsku, pravidelne komunikuje s Európskou komisiou – DG Agri vo veci príprav SOP a obhajoby záujmov vidieka.
- VIPA bol požiadaný o pomoc pri budovaní vidieckeho parlamentu v Rumunsku.
- Zahraničný výbor aktívne spolupracuje a komunikuje v rámci siete PREPARE – 4 stretnutia ročne.
- Stretnutie siete PREPARE bolo uskutočnené v októbri na Počúvadle – 105 účastníkov.
- Sieť PREPARE získala stále miesto v poradnom výbore DG Agri pre rozvoj vidieka, kde aj VIPA dostane príležitosť pre priamu účasť pre zasadnutie.

Zhodnotenie naplnenia cieľov:

Napĺňanie cieľov tejto priority je najúspešnejšie. VIPA je akceptovaným subjektom ako v európskom vidieckom hnutí, tak aj bruselskou exekutívou a aktívne sa podieľa na formovaní vidieckej európskej politiky.

••• 16 Tézy pracovních skupín na III. Zasadnutí VIPA

Doterajšie výsledky a hlavne vypracovaný a členskou schôdzou VIPA schválený Program pre vidiek sa ukazujú ako dobre nastúpená cesta pre trvalo udržateľný rozvoj vidieka. Navrhnuté priority programu majú dlhodobejší charakter a svoje opodstatnenie aj pre obdobie rokov 2005 – 2006. Preto sa javí potrebné, skôr než hľadať nové priority v pôvodných pracovných skupinách ekonomika, politika, ľudia a krajina, prehĺbovať a upresňovať jednotlivé súčasné priority Programu pre vidiek. Doterajšia skúsenosť nasvedčuje tomu, že aj keď boli skupiny rozdielne tematicky zamerané, výstupy sa do značnej miery prekrývali. Zároveň tu vystupuje úplne nový fenomén,

ktorý doteraz nebol na zasadaniach VIPA podrobený skúmaniu a analyzovaniu – a to je naše členstvo v EÚ a z toho vyplývajúce nové možnosti spoluformovania európskej vidieckej politiky. Na základe diskusie v predsedníctve v Modre v máji 2004 vznikla nová predstava sformovania diskusných pracovných skupín pre III. zasadanie VIPA.

a) Zdroje a nástroje pre rozvoj vidieka – garant skupiny: advokačný výbor.

V tejto pracovnej skupine sú sústredené úlohy súvisiace s postavením vidieka v spoločnosti. Je potrebné definovať hlavné úlohy, ktoré treba vyriešiť v legislatíve a inštitucionalizácii vidieka, v tvorbe zdrojov a nástrojov ako na národnej tak aj na regionálnej a miestnej úrovni v súlade s princípmi subsidiarity. Pracovná skupina je určená hlavne pre odborníkov – regionalistov, komunálnych, regionálnych a štátnych politikov. Jej cieľom je definovať potrebné legislatívne, inštitucionálne, finančné a plánovacie nástroje pre rozvoj vidieka na národnej, regionálnej a miestnej úrovni.

b) Ľudia a podporné inštitúcie – garant skupiny: rada regiónov (inštitucionálny výbor).

Táto pracovná skupina je zameraná hlavne na oblasť budovania kapacít vidieka. Pôjde hlavne o otázky vzdelávania a rozvoja ľudských zdrojov na vidieku, o budovanie podporných inštitúcií pre rozvoj vidieka a využívanie štrukturálnej pomoci a o informačný servis pre vidiek. Predpokladanými účastníkmi tejto cieľovej skupiny sú najmä zástupcovia mikroregiónov, servisných, vzdelávacích a podporných organizácií, komunikačných a informačných centier. Cieľom tejto skupiny je identifikovať

vanie potrieb vzdelávania, rekvalifikácií a servisných, poradenských a informačných služieb pre rozvoj vidieka a to ako na miestnej, regionálnej, tak i na národnej úrovni.

c) Európska politika rozvoja vidieka – garant skupiny: zahraničný výbor.

V tejto pracovnej skupine sa očakáva hlavne zhodnotenie novej európskej vidieckej politiky pre obdobie rokov 2007 – 2013 z pohľadu potrieb slovenského vidieka. Predpokladanými účastníkmi pracovnej skupiny sú europoslanci, zahraniční partneri a predstavitelia regionálnych samospráv. Cieľom pracovnej skupiny je sformulovať požiadavky slovenského vidieka na novú európsku vidiecku politiku pre európske inštitúcie najmä v oblasti programovacích nástrojov a vhodných podporovaných opatrení.

d) Vidiecky parlament – garant skupiny: predsedníctvo.

Aj Vidiecky parlament, ako každá iná inštitúcia sa vyvíja v konkrétnom prostredí a podmienkach. Občianske združenie VIPA má veľmi rôznorodú členskú základňu. Jeho cieľovou skupinou sú vidiecke rozvojové partnerstvá – mikroregióny, ale združuje aj rôzne servisné, spoločenské a strešné organizácie pôsobiace na vidieku a pre vidiek ako aj jednotlivcov, nadšencov a odborníkov. Je potrebné doriešiť jeho organizačnú štruktúru tak, aby zodpovedala záujmom všetkých jeho členov a adekvátne ich reprezentovala. Týmito otázkami by sa mala zaoberať táto pracovná skupina. Hlavnými účastníkmi tejto skupiny sú najmä zástupcovia strešných organizácií, regionálnych vidieckych parlamentov, ale aj servisných organizácií a mikroregiónov i jednotlivci. Cieľom tejto pracovnej skupiny

je sformovať predstavu organizačnej štruktúry a inštitucionalizácie VIPA v jednotlivých úrovniach a identifikovať ich úlohy a spolupôsobenie.

Peter Rusnák

17 • • •

Zábery z II. Zasadnutia VIPA v Belej-Duliciach
Foto na str. 16 – 17: Michaela Heretová

VIPA v médiách

• • • 18

Hlavnou úlohou Mediálneho výboru VIPA je informovanie verejnosti a propagácia VIPA a jeho činnosti a aktivít jednotlivých výborov a predsedníctva. Výbor svoju činnosť realizuje prostredníctvom tlačových besied a tlačových správ, vydávaním spoločného časopisu s VOKA (v rámci mediálneho výboru pracuje aj redakčná rada spoločného časopisu VIPA a VOKA – „Náš vidiek“), spoluprácou s SRO a STV pri príprave rozhlasových a televíznych relácií a besied, publikačnou činnosťou v tlačенých masmédiách a prostredníctvom e-mailových konferencií a internetovej stránky VIPA. Zachovať prostriedky pre rozvoj vidieka v rámci štrukturálnych fondov bolo jednou z kľúčových úloh VIPA v minulom roku. K tomuto problému vydalo OZ VIPA viacero vyhlásení a zorganizovalo aj tlačovú konferenciu. Tlačové konferencie sa tiež uskutočnili pred každým významným podujatím organizovaným Vidieckym parlamentom ako Dni vidieka v Národnej rade SR a novembrovým stretnutím PREPARE (sieť národných

občianskych vidieckych iniciatív európskych krajín). Vidiecky parlament taktiež podporil a podporuje snahu poľnohospodárov vlni i v tomto roku získať priame platby na úrovni, ktorú umožňuje prístupová zmluva s Európskou úniou, keďže na Slovensku patria k najvýznamnejším zamestnávateľom na vidieku a sú jedným z mála zdrojov ekonomického potenciálu v tejto oblasti.

Vidiecky parlament v poslednom období čoraz častejšie informuje o svojej činnosti prostredníctvom verejnoprávných elektronických médií – Slovenskej televízie a Slovenského rozhlasu. S oboma inštitúciami chce uzavrieť zmluvu o spolupráci na nasledujúce obdobie. Na okruhu STV 2 bolo odvysielaných niekoľko relácií Eurovidiek, v ktorých sa počet prezentovaných mikroregiónov rovnal počtu relácií. V súčasnosti takmer pravidelne regionálne redakcie na okruhu STV 2 informujú o realizácii Technickej pomoci z predstupového programu SAPARD, ktorú vykonávajú tri regionálne vidiecke parlamenty. Okrem aktuálnych spravodajských informácií v Slovenskom rozhlase prinášala informácie o vidieku najmä relácia Roľnícka beseda. Uvádzať presné čísla, koľko výstupov bolo uskutočnených nie je podstatné, keďže každý týždeň sa objavila aspoň jedna informácia v rôznej podobe, či už elektronickej, alebo tlačenej.

Z tlačенých médií má VIPA veľmi dobrú spoluprácu najmä s Roľníckymi novinami, Obecnými novinami a Hospodárskymi novinami. Informácie o činnosti VIPA sa tak dostanú aj ku dôležitým cieľovým skupinám na vidieku – farmárom, obciam a malým podnikateľom.

*Adriana Verešpejová,
autorka je podpredsedníčkou mediálneho
výboru VIPA.*

*Predsedníčka mediálneho výboru
Soňa Ľudvíghová (vzadu) a
Adriana Verešpejová pri písaní
tlačovej správy zo zasadnutia
predsedníctva VIPA v Sučanoch
v januári 2004. Pomáha im pod-
predseda VIPA Ľubomír Falťan
Foto: Ivan Rončák*

VIPA TN po dvoch rokoch

Tesne po dození úloh z Belej-Dulíc sme začali v Trenčianskom kraji uvažovať o regionalizácii VIPA v kraji. Oslovili sme jednotlivcov z Trenčianskeho samosprávneho kraja (TSK), o ktorých sme vedeli, že sú členmi VIPA ale i ľuďmi, ktorí vyjadrovali svoje sympatie k vidieckemu priestoru a snahu riešiť jeho problémy. Tak sme sa v januári a februári 2003 stretli a za aktívnej pomoci Trenčianskej regionálnej rozvojovej agentúry sme v jej priestoroch založili vo februári 2003 Občianske združenie Vidiecky parlament Trenčianskeho kraja. Ako hlavnú úlohu sme si stanovili postaviť inštitúciu, ktorá dá dokopy existujúce vidiecke iniciatívy a mikroregióny a pomôže zakladať nové a fungujúce MR. Tak sa nám podarilo prebudiť k životu ďalšie a z počiatočných 12 MR ich máme v kraji k dnešnému dňu 25. Z 277 obcí TSK je v MR organizovaných 205. Problémom sa ukázala absencia servisnej organizácie pre vidiek v TSK, preto prichádzame s ďalšou iniciatívou – dobudovaním technickej a servisnej organizácie pre vidiek v kraji. Predpokladáme, že kancelária VIPA – TN so sídlom v Trenčianskych Tepliciach môže byť dobrým nástupišťom k plneniu tejto úlohy, ale očakávame, že námety prídu z III. Zasadnutia VIPA.

Za dva roky máme za sebou kus práce, ale urobili sme i veľa chýb a nedostatkov. Stretávame sa pri našej práci aj s kritikou; je prospešná, lebo nám pomáha robiť mnohé veci lepšie. Na margo našich tiež-kritikov však len toľko: pridajte sa k nám, ale konštruktívne a konkrétne. Máme úprimnú radosť z každého nášho úspechu

a analyzujeme chybné kroky, aby sme sa ich vyvarovali. Naša práca je tímová a taká musí zostať. Problém z nášho pohľadu vidím najmä v slabom pochopení demokratických princípov v našich mikroregiónoch a to v tom, že náš národ sa často skôr správa nie ako národ holubičí ale ovčí – hlavu máme sklonenú až príliš. Nechcem povedať, že nemáme byť pokorní, ale budme viac nároční v presadzovaní verejného záujmu a prejavujeme viac iniciatívy pri riešení vecí verejných. To je demokracia.

*Dušan Mitický,
autor je predseda VIPA TN*

Predseda VIPA TN Dušan Mitický na momentke z rokovania predsedníctva v Podhájskej v septembri 2004

Foto: Magdaléna Bernátová

Vidiecky parlament v Európe

• • • 20

Keď som premýšľala, ako zhodnotiť činnosť Zahraničného výboru VIPA od II. Zasadnutia VIPA v Belej-Duliciach, zaváhala som – nevedela som, čo zdôrazniť, čo vynechať, lebo život ide veľmi rýchlo, udalosti nasledujú jedna za druhou a tento kolobeh často stiera významové rozdiely medzi nimi. Predsa som však našla miľníky, ktoré sa oplatí spomenúť.

Rozhodne medzi ne patrí prvé a preto historické stretnutie predstaviteľov vidieckych

parlamentov – vtedy ešte kandidátskych a členských krajín EÚ (siete PREPARE) vlni v októbri na Počúvadlianskom jazere pri Banskej Štiavnici. Okolo stovky ľudí – nadšencov integrovaného rozvoja vidieka v rozšírenej Európe zo Švédska, Fínska, Estónska, Litvy, Lotyšska, Poľska, Čiech, Bulharska, Rumunska, Slovinska, Nemecka, Škótska a Albánska sa zišlo, aby sumarizovalo skúsenosti získané na miestnej ale i národnej úrovni o úlohe partnerstiev pre rozvoj vidieka a zároveň formulovalo politiku, prezentovanú neskôr už spoločne na konferencii organizovanej komisárom Európskej komisie pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka Franzom Fischlerom v novembri 2003 v Salburgu.

To, že sme súčasťou tvoriaceho sa Európskeho hnutia (pretože sa rodí Európsky vidiecky parlament a k PREPARE sa pridávajú aj ďalší – Dáni, Nóri, Chorváti, Španieli atď.) podporujúceho aj naše záujmy – aby si vidiecke regióny sami mohli určovať nielen rozvojové stratégie, ale aj to, ako sa bude v území investovať, je jeden z najdôležitejších výsledkov zahraničnej činnosti VIPA za ostatné obdobie. V tomto smere mňa osobne veľmi teší skutočnosť, že VIPA je na európskom fóre vnímaný s rešpektom, ako hnutie, ktoré má výsledky a správny „fah na bránu“. Reálnym obrazom našej medzinárodnej autority nie je len priama korešpondencia s Európskou komisiou (EK), ale aj fakt, že sme priamo oslovovaní zúčastňovať sa na rôznych podujatiach partnerských vidieckych parlamentov ako aj ďalších podujatí medzinárodného významu. Medzi ne rozhodne patrí česť vystúpiť ako hosť na prvom zasadnutí Maďarského vidieckeho parlamentu vo veľkom parlamente v Budapešti,

Predsedníčka Zahraničného výboru J. Tvrdoňová na zasadnutí predsedníctva VIPA na Teplom Vrchu v júni 2004

Foto: Ivan Rončák

alebo aktívna účasť na zasadnutí vidieckeho parlamentu Švédska. Rovnako sem patrí aj možnosť zúčastniť sa konferencie o spolupráci v oblasti rozvoja vidieka v Španielsku v Caceres a podieľať sa na Deklarácii v prospech rozvoja vidieka, prednesenú pred EK v kritickom období prípravy novej Európskej vidieckej politiky.

Zrejme by bolo trúfalé domnievať sa, že práve táto Deklarácia prispela k rozhodnutiu EK zahrnúť do návrhu novej poľnohospodárskej a vidieckej politiky aj pokračovanie programu LEADER, ako súčasť hlavných programových dokumentov. Ak aj nie, tak určite podporila silnejšie hlasy podporujúce integrovaný rozvoj vidieka a zabránila už plánovanému zrušeniu tejto Európskej iniciatívy, a tak dala nový a reálny zmysel nášmu práve prebiehajúcemu projektu podporenému z Technickej pomoci Programu SAPARD v oblasti budovania kapacity vidieckych mikroregiónov pre už spomenutý Program LEADER.

Obzretie sa späť povzbudí, naozaj sa nestalo málo pre vec, o ktorú nám ide predovšetkým – aby sa na vidieku v Európe život nielen udržal, ale aj ďalej rozvíjal – a to napriek všetkým zlým prorokom.

*Jela Tvrdoňová,
predsedníčka výboru*

Kráčame ďalej...

Zoči-voči apatii a skepse, ktorá nás obklopuje, ma vždy fascinovali ľudia, ktorí nestrácali chuť do života a radosť z rozmýšľania. A práve pri práci predsedníctva Vidieckeho parlamentu som stretla takýchto ľudí veľmi veľa. Vedia, že život nie je ľahký a že nové veci sa presadzujú ťažko a pomaly, ale aj tak im to nezabráni, aby tieto novoty sami netvorili a s vlastným nasadením ich nezavádzali do života.

21 •••

Záber z Dní vidieka v NR SR v júni 2004 (Barbora Gerhátová vpravo)

Foto: Ivan Rončák

Mojou úlohou ako zástupkyne Nitrianskeho kraja v Predsedníctve VIPA bolo iniciovať založenie regionálnej štruktúry VIPA, čo sa nám za výdatnej podpory ďalších priaznivcov vidieka nedávno aj podarilo. Občianske združenie Nitriansky Vidiecky parlament (NR VIPA) je dnes už ďalším pilierom na ceste posilňovania inštitucionálnej infraštruktúry VIPA a verím, že jeho činnosť pomôže pri získavaní podpory a zdrojov pre náš vidiek. Musí sa to podariť, lebo NR VIPA je nielen inštitúcia, ale stoja za ňou skutoční a zanešení priatelia vidieka. Želám všetkým priaznivcom VIPA inšpiráciu k novým dobrým nápadom a odvalu dať najavo svoj postoj.

*Barbora Gerhátová,
autorka je členkou Predsedníctva VIPA za
Nitriansky kraj*

Zhodnotenie rozvoja vidieka v Banskobystrickom kraji

Členská schôdza Vidieckeho parlamentu Banskobystrického kraja (BB VIPA) schválila 4. februára 2004 vo Veľkej Vsi strednodobú stratégiu rozvoja vidieka BB kraja, ktorá nadväzuje na program a dovtedajšiu činnosť BB VIPA. Strednodobým cieľom BB VIPA do roku 2006 je pripraviť kapacity a nástroje na využívanie podpory integrovaného rozvoja vidieka (typ LEADER) a na efektívne zhodnotenie štrukturálnej podpory EÚ pre zvýšenie kvality života na vidieku v BB kraji v spolupráci s Banskobystrickým samosprávnym krajom (BBSK) a ďalšími partnermi. Naplnenie tohto strategického cieľa je postavené na dvoch prioritách:

1. *Príprava a realizácia regionálnych nástrojov podpory rozvoja vidieka.*
2. *Zvyšovanie miestnych kapacít pre využívanie štrukturálnej podpory.*

Prvá priorita pozostáva z troch kľúčových úloh:

- Vypracovanie krajských programových dokumentov pre trvalo udržateľný rozvoj vidieka.
- Vytvorenie inštitucionálnej podpornej infraštruktúry pre rozvoj vidieka BB kraja.
- Vytvorenie regionálneho finančného nástroja pre integrovaný rozvoj vidieka.

Realizáciu tejto priority, ktorá by mala byť ukončená do roku 2005, má v rukách

samosprávny kraj a BB VIPA je na základe zmluvy o spolupráci len jeho partnerom.

Druhá priorita stratégie rozvoja vidieka BB kraja stojí na troch pilieroch:

- Rozvoj ľudských zdrojov na vidieku.
- Miestne – mikroregionálne rozvojové programy.
- Sieť miestnych rozvojových partnerstiev.

Prvý pilier napomáha v kraji realizovať OZ VIPA prostredníctvom vzdelávania miestnych manažérov a získavaním štátnej podpory na ich činnosť. V tejto oblasti realizoval BB VIPA projekt s názvom Zvýšenie účasti verejnosti na rozvoji vidieka podporený Nadáciou otvorenej spoločnosti NOS – OSF celkovou sumou 912 800 Sk. Počas dvoch rokov bolo usporiadaných 16 infoseminárov, 34 mikroregionálnych seminárov a 30 študijných krúžkov, s celkovou účasťou 2 484 osôb. Cieľom projektu bolo najmä zlepšiť informovanosť vidieckych samospráv a rozvojových združení o štrukturálnej pomoci a podmienkach jej získania. Jeho súčasťou bolo aj vydanie tlačových informačných a propagačných materiálov – Infobulletinu o štrukturálnych fondoch, informačno-metodickej brožúry Rozvoj vidieka a skladačky o BB VIPA a jej členoch. Rozvoj ľudských zdrojov významne podporil projekt Informačné technológie – cesta rozvoja zamestnanosti na vidieku realizovaný krajskou partnerskou skupinou pre rozvoj zamestnanosti, ktorej je BB VIPA členom. Výsledkom projektu, podporeného Úradom práce sumou cca 12 mil. Sk, bolo vyškolenie cca 100 miestnych odborníkov pre miestny rozvoj a komunikačné technológie, zriadenie a vybavenie 20 i-domov a vytvorenie 45

pracovných miest v piatich okresoch na juhu kraja.

Druhý pilier sa darí realizovať hlavne prostredníctvom projektu Trvaloudržateľný rozvoj znevýhodnených vidieckych oblastí NUTS II – STRED, realizuje BB VIPA v rámci TP SAPARD v celkovej sume 4,8 mil. Sk. Projekt je zameraný na budovanie mikroregionálnych kapacít v modelových územiach znevýhodnených vidieckych regiónov a prebieha v šiestich mikroregiónoch: Hontianka, Južné Sitno, Konkordia, Muránska planina, Rimava a Rimavica a Teplý Vrch. Okrem toho si vlastné rozvojové programy pripravujú aj ďalšie mikroregióny.

Tretí pilier BB VIPA napomáha budovať aj prostredníctvom svojej organizačnej štruktúry a rozvíjaním spolupráce s ďalšími subjektami, najmä s BBSK. V súlade so schválenou koncepciou inštitucionálnej infraštruktúry regionálneho rozvoja BBSK má BB VIPA v štyroch vidieckych regiónoch (v každom je 10 – 13 mikroregiónov) vytvorený svoj regionálny výbor. Ich úlohou je rozvíjať vzájomnú spoluprácu mikroregiónov

Jeden z informačných seminárov pre región Horný Hron v obci Brusno v rámci projektu Zvýšenie účasti verejnosti na rozvoji vidieka

Foto: Ivan Rončák

pre prípravu regionálnych rozvojových projektov ako aj spoluprácu s RRA.

OZ BB VIPA sa svojím programom a činnosťou podieľa na napínaní programu Vidieckeho parlamentu. Pozitívne možno hodnotiť hlavne činnosť BB VIPA v realizácii druhej priority Stratégie rozvoja vidieka BB kraja. Darí sa ju naplňať najmä vďaka dobrej spolupráci rôznych inštitúcií v kraji. Za modelový príklad koncepcnej spolupráce v budovaní kapacít vidieka možno označiť spoluprácu BB VIPA s RRA Lučenec.

Spolupráca s BBSK v súčasnosti stagnuje a realizácia prvej priority Stratégie rozvoja vidieka BB kraja je ohrozená. Nepripievajú sa krajské programové dokumenty pre rozvoj vidieka, nebuduje sa podporná inštitucionálna infraštruktúra, nejasnosti sú stále okolo finančného nástroja na podporu regionálneho rozvoja. Najväčšie ohrozenie rozvoja vidieka BB kraja spočíva práve v nezabezpečení finančného nástroja na realizáciu rozvojových stratégií a na podporu integrovaného rozvoja. Je to o to vážnejšie, že BB kraj je najvidieckejším krajom Slovenska a že sa tu darí budovať miestne kapacity pre integrovaný rozvoj. V kraji je celkom 49 mikroregiónov, z ktorých najmenej štvrtina bude mať do konca roku 2005 spracované a schválené rozvojové programy, no na ich realizáciu neexistuje žiadny, ani štátny ani regionálny finančný nástroj.

*Peter Rusnák,
autor je predsedom Regionálnej rady BB
VIPA*

Ako VIPA presadzuje záujmy vidieka

Vidiecke prostredie predstavuje množstvo záujmov z polohy samospráv, rôznych záujmových združení, podnikateľov a iných subjektov. Ako zlepšiť príjmy obcí, ktoré pomôžu v ich rozvoji, ako zlepšiť kvalitu života obyvateľov a v konečnom dôsledku ako udržať človeka vo vidieckom prostredí v záujme jeho ochrany, údržby a rozvoja je najdôležitejším želaním a zároveň cieľom všetkých, ktorí dnes na vidieku žijú, pracujú, a čo je najdôležitejšie, chcú v ňom žiť i naďalej a zveľaďovať ho pre súčasnosť ale aj pre budúce generácie.

Vidiecke záujmy na Slovensku jednotlivo presadzuje viacero organizácií. Ale len Vidiecky parlament je tým, ktorý obhaja a presadzuje spoločné ciele všetkých, ktorí sú na vidieku a ktorí majú to najdôležitejšie, čo vidiek potrebuje – VOĽU A CHUŤ niečo pre vidiek urobiť a spojiť silu do jednotného celku! Aktivita pre presadzovanie nazývame ADVOKAČNÉ. Hlavnými smermi presadzovania záujmov vidieka sú rokovania a vyjednávanie s partnermi na úrovni vlády, parlamentu, politických strán, slovenských štruktúr zodpovedných za štrukturálne fondy, inštitúcií Európskej únie a iných dôležitých partnerov na Slovensku aj v zahraničí. VIPA teda rokuje, pripomienkuje, vyjednáva a ponúka pomoc – to všetko v súlade s cieľmi, ktoré si účastníci zasadnutí VIPA ako platformy názorov naformulujú a prijímú pre dvojročné obdobie. V konečnom dôsledku ide vždy o zaradenie vidieka ako programovacej, plánovacej aj

Predsedníčka Výboru VIPA pre advokáciu a analýzy Ivetta Kavčáková
Foto: Magdaléna Bernátová

realizačnej jednotky do všetkých rozvojových dokumentov SR ako predmet podpory, základnú akceptáciu a rešpektovanie vidieka a hľadanie riešení problémov vidieka nielen na národnej ale aj na regionálnej až po miestnu úroveň. Nestačí však len postavenie stratégie advokácie pre orgány VIPA, ale je nevyhnutné určiť ju aj vo všetkých štruktúrach na vidieku. Vidiecky parlament presadzuje a bude presadzovať záujmy vidieka s úspechom len vtedy, keď bude mať mobilizáciu sily a zdrojov u všetkých partnerov priamo v regiónoch a obciach Slovenska. Tam, kde je vôľa a aktivita, tam príde aj úspech. A ten si predsa želáme všetci. Veľa šťastia, vidiek Slovenska!

Ivetta Kavčáková,
autorka je predsedníčkou Výboru VIPA pre
advokáciu a analýzy

dokončenie zo strany 3

Celkovo možno teda pozitívne hodnotiť výsledky činnosti, ktoré sú závislé od nás všetkých, ktoré sme si v Belej-Duliciach dali ako úlohy sami sebe. Aj keď výsledky inštitucionálneho rozvoja možno hodnotiť pozitívne, osobne ma veľmi mrzí, že došlo k určitému potlačeniu významu a postavenia cieľových skupín v štruktúre OZ VIPA tým, že sa práca s mikroregiónmi presunula na regionálne štruktúry, ktoré v tak krátkom čase neboli ešte všetky schopné naplno rozvinúť svoju činnosť.

To, čo sa naopak ešte stále nedarí riešiť, je oblasť obhajoby záujmov vidieka, teda to čo sme očakávali od politikov. Tieto očakávania si Vidiecky parlament premenil na svoje advokačné aktivity, lebo veľmi dobre vieme, že nestačí len naformulovať naše potreby, ale treba ich aj presadzovať do praxe.

Uskutočnili sme množstvo rokovaní na ministerstvách, vo výboroch NR SR, s politickými klubmi i stranami, no konkrétne výsledky sa doteraz dosiahnuť nepodarilo.

Nemáme ani ústredný orgán štátnej správy zodpovedný za vidiek, stále nemáme definovaný vidiek a ani štatistiku vidieka, nemáme navýšené zdroje na Program obnovy dediny, nemáme finančný nástroj na podporu integrovaného rozvoja vidieka, nemáme regionálnu politiku zohľadňujúcu vidiecky charakter Slovenska. Dosiahli sme len čiastkové úspechy v nominácii našich členov do Monitorovacích výborov SAPARD, SOP Poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka, do Výboru NR SR pre pôdohospodárstvo. Máme dobre sa rozvíjajúcu spoluprácu a akceptáciu zo strany Ministerstva pôdohospodárstva a Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja. Vysoko je rozpracovaná štátna podpora pre vidieckych manažérov v mikroregiónoch prostredníctvom Integro-

vanej siete RRA. Máme našich zástupcov aj v Národnom konvente pre EÚ. To všetko nám umožňuje ovplyvňovať názory a postoje politikov a exekutívy, no nestačilo to na to, aby sme dosiahli konkrétne legislatívne zmeny a finančné nástroje.

V čom je teda problém? Vidím ho v tom, že nevieme našu vnútornú silu a vybudovaný potenciál premeniť na silný hlas. To ma vedie aj k zamysleniu nad tým, kto alebo čo je to vlastne Vidiecky parlament. Sme to všetci, čo žijeme a pracujeme na vidieku a pre vidiek, alebo len tí, ktorí veríme v jeho oživenie a rozvoj prostredníctvom nových nástrojov a integrovaného prístupu k rozvoju vidieka? Kto je zodpovedný za plnenie očakávaní sformulovaných na Zasadnutiach VIPA každé dva roky, kto má mandát na obhajobu záujmov vidieka – Občianske združenie Vidiecky parlament, alebo platforma stretávajúca sa raz za dva roky? Kto reprezentuje platformu? Ak si nedokážeme jasne zodpovedať na tieto otázky, nemôžeme ani očakávať, že náš hlas bude silný.

Preto aj predsedníctvo VIPA ustanovilo pre III. zasadanie VIPA vytvorenie samostatnej pracovnej skupiny, ktorá by sa mala venovať vyriešeniu týchto otázok. Dozrel čas, keď musíme jasnejšie definovať, kto vlastne VIPA je a prispôbiť tomu aj našu štruktúru a inštitúcie – všetko preto, aby sme boli silnejší a účinnejšie mohli presadzovať potreby vidieka.

Doteraz sme vo Vidieckom parlamente presadzovali princíp, že všetci, čo chcú a môžu pomôcť sú členmi VIPA. A tak členmi, sú aj cieľové skupiny VIPA – mikroregióny, aj servisné a podporné organizácie, aj strešné národné inštitúcie, aj obce, aj mimovládne aj štátne organizácie a aj podnikatelia a fyzické osoby. Tí, čo chcú rozhodovať o rozpočte a voľbách, sú členmi OZ VIPA, tí čo chcú prispieť len k formulovaniu politiky rozvoja

vidieka, zúčastňujú sa Zasadnutí VIPA raz za dva roky, no ak nie sú členmi OZ VIPA, už nemajú dosah na voľby a ani na rozpočet, ktorý určuje financovanie priorít a činnosti. Široko-spektrálna štruktúra členov ich potom často privádza do konfliktu záujmov.

Črtajú sa dve možnosti ďalšieho fungovania a štruktúrovania VIPA. Prvá alternatíva by znamenala, že sa OZ VIPA stane členskou organizáciou len cieľovej skupiny – vidieckych rozvojových združení a Zasadnutia VIPA sa zmenia na otvorené fóra rozvoja vidieka otvorené všetkým, čo chcú prispieť k rozvoju vidieka.

Druhá alternatíva je ambicióznejšia a predstavuje inštitucionalizáciu platformy a spojenie všetkých síl pre vidiek pod strechu Vidieckeho parlamentu. To by znamenalo, že OZ VIPA by sa stal reprezentantom spájajúcim všetky organizácie pôsobiace na vidieku a pre vidiek ako doteraz, ale musela by sa jasne zmeniť jeho vnútorná štruktúra, tak aby sa eliminovali možné konflikty záujmov. Tie by bolo možné odstrániť vytvorením parlamentných záujmových komôr: komory strešných národných inštitúcií, komory servisných organizácií a komory mikroregiónov – cieľových skupín. Zasadnutia VIPA by sa tak zmenili na Snem VIPA, ktorý by schvaľoval program a volil si svoje orgány a ťažisko výkonnej činnosti by sa prenieslo na komory, ktoré by si mohli nezávisle na sebe obhajovať svoje záujmy. Každá z alternatív má svoje výhody i nevýhody, ale obe znamenajú vyčistenie vzťahov a transparentnenie VIPA pred verejnosťou. Obe znamenajú aj posilnenie hlasu vidieka.

O tom, akou cestou pôjde ďalej Vidiecky parlament, budeme rozhodovať my sami na III. Zasadnutí VIPA v Hokočciach.

Mimoriadna členská schôdza OZ VOKA

Schôdza sa konala 19. augusta v Banskej Bystrici. Otvorila a viedla ju riaditeľka OZ VOKA, Jela Tvrdoňová. V úvode informovala prítomných o rezignácii Jany Mečiarovej na doteraz vykonávané funkcie: správkynia VKF n. f., členka SR VOKA a zároveň SR VKF n. f., dobrovoľné členstvo v predsedníctve VIPA a AMIS (Asociácia mikropôžičkových inštitúcií Slovenska).

Ingrid Bernáthová informovala o odstúpení doterajších členov správnej rady VKF n. f. Zároveň oboznámila prítomných s menami navrhovaných členov správnej rady VKF n. f., ktorí prejavili záujem o túto pozíciu: Jana Masláková, Ján Turošík, Ing. Jaroslav Gudába, Renáta Lelovská, Rudolf Pado, Dana Žilová a Ingrid Bernáthová. Členovia OZ VOKA schválili nových členov SR VKF n. f. Jela Tvrdoňová informovala, že v záležitosti Zásady tvorby a použitia rezervného fondu VOKA konala Katarína Kubiňáková. Mala stretnutie s finančným odborníkom v Bratislave. Žiadosť o vypracovanie analýzy na zhodnotenie fondu bola podaná aj banke HVB a Tatra banka a. s. v Banskej Bystrici. Členská schôdza poveruje správnu radu výberom najlepšej stratégie.

Prítomní sa mali možnosť vyjadriť k nominácii nových zástupcov VOKA do predsedníctva VIPA a AMIS-u. Navrhnuté boli: predsedníctvo VIPA: Jela Tvrdoňová, Ingrid Bernáthová, členstvo AMIS: Anna Kubicová, nový pracovník VOKA v pozícii poradcu pre mikropôžičky (podľa výsledkov výberového konania). Stretnutie ukončila Jela Tvrdoňová.

Ingrid Bernáthová

Perspektíva pre vás – služby zamestnanosti pre mladých ľudí na vidieku

27 •••

Od apríla tohto roku realizuje VOKA v Banskobystrickom kraji projekt pod názvom „Služby zamestnanosti pre mladých ľudí na vidieku – profesionálne vzdelávania a mikropôžičky.“

Projektové aktivity nabrali na spáde hlavne od úvodného seminára, ktorý sa konal v Banskej Bystrici 18. júna 2004. Zúčastnilo sa ho cca 65 hostí, ktorí reprezentovali ÚPSV a R v kraji, RRA, RPIC, MVO, obecné úrady, podnikateľský sektor, ale prišli aj jednotlivci, ktorých oslovila idea projektu. Na úvodnom seminári vystúpila aj zástupkyňa nadácie UNIDEA UniCredit Foundation, iniciátora a donora projektu – pani Linda Falsirolli, námestníčka GR Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny Mgr. Tatiana Matejovičová, ako aj riaditeľ ÚPSVaR v Banskej Štiavnici Mgr. Pavol Balžanka.

Zaznelo tam mnoho podnetov, ktoré sa snažíme postupne zakomponávať do našej práce na projekte. Silná bola predovšetkým myšlienka a snaha vytvoriť čo najväčšiu synergiu medzi jednotlivými projektami a aktivitami v kraji, aby sa výraznejšie pomohlo cieľovej skupine – mladým ľuďom. Jedným z konkrétnych výstupov bolo aj pracovné koordinačné stretnutie zástupcov ÚPSVaR, bankového sektora, regionálnych rozvojových agentúr, odboru regionálneho

rozvoja, územného plánu a CR ÚBBSK, UMB a MVO, ktoré sa konalo na 18 augusta 2004 v priestoroch ÚBBSK. Na stretnutí sa zmapovali prebiehajúce aktivity a projekty v kraji a navrhla sa možná spolupráca, či už vo forme participácie v projekte VOKA, alebo v hľadani nadväzujúcich projektov, ktoré by prispeli k trvaloudržateľnosti aktivít zameraných predovšetkým na podporu mladých nezamestnaných.

Paralelne prebiehajú ďalšie aktivity projektu – v júni prebehli dve kolá výberových konaní na pozíciu kariérnych poradcov na vidieku a následne 4-týždňový kurz. Do výberového konania sa prihlásilo 40 uchádzačov, komisia vybrala 10, z ktorých 8 úspešne ukončili rekvalifikačný kurz a dňa 25. 8. 2004 získali osvedčenie. Komisia vybrala 4 úspešné absolventky, ktoré si po dobu 18 mesiacov budú môcť vyskúšať ako chutí „poradenský“ chliebik v praxi. Budú pôsobiť v 4 okresoch – Mgr. Lucia Gembická v Rimavskej Sobote, Mgr. Jana Luptáková v Detve, Jana Šmondrková – Knoppová v Banskej Štiavnici, Kremnici, Novej Bani, Žarnovici a Žiari nad Hronom a Katarína Zibriková v okrese Brezno. Po celú dobu realizácie projektu budú mať nad sebou ochrannú ruku tútora, s ktorým sa budú môcť poradiť, ale priebežne si aj doplniť informácie a nové vedomosti z oblasti kariérneho poradenstva. V auguste prebehlo aj výberové konanie na pozíciu mikropôžičkového manažéra, ktorý bude spolupracovať s nami predovšetkým v rámci prvej línie projektu – podpora samozamestnateľnosti mladých ľudí prostredníctvom posilnenia ich podnikateľských zručností a poskytnutia štartovacích mikropôžičiek.

Okrem vymenovaných aktivít prebehla séria stretnutí s riaditeľmi úradov práce, sociálnych vecí a rodiny v jednotlivých okresoch a od septembra začneme v spolupráci

s nimi oslovovať mladých ľudí, ktorí sa budú môcť zúčastniť motivačných kurzov Základy podnikania.

Do konca roku by sme chceli pripraviť 9 takýchto kurzov a najmenej jeden až dva nadstavbové profesionálne kurzy „Zamestnám sa sám“. Na základe vypracovaných podnikateľských plánov budeme, aspoň v to verím, schopní do konca roku podporiť prvé podnikateľské nápady a aktivity absolventov týchto kurzov.

Ak sa budete chcieť zapojiť do našich aktivít neváhajte a skontaktujte sa s nami, prípadne navštívte našu web stránku www.voka.sk, na ktorej budeme i naďalej uverejňovať aktuálne informácie o projekte, ale aj o dianí vo VOKA.

Katarína Kubiňáková

VOKA organizuje trojdňový motivačný kurz – Začínáme podnikat'

*pre mladých ľudí vo veku 18 – 30 rokov,
žijúcich na vidieku*

Máte záujem dozvedieť sa, čo obnáša podnikanie, ako si vybaviť živnosť, do kedy a ako sa zaregistrovať na jednotlivých úradoch, čo všetko je súčasťou jednoduchého účtovníctva a otestovať svoje predpoklady na podnikanie?

Ozvite sa nám!

Kurz je súčasťou dvojročného projektu „Služby zamestnanosti pre mladých ľudí na vidieku – profesionálne vzdelávanie a poradenstvo“, ktorý VOKA reali-

Agrofilantropia a rozvoj vidieka – projekt VOKA

Ako poľnohospodári podporujú miestny rozvoj

V tohtoročnom druhom čísle časopisu *Náš vidiek* sme Vás oboznámili s projektom VOKA Agrofilantropia a rozvoj vidieka, kde sa naším partnerom stal Zväz poľnohospodárskych družstiev a obchodných spoločností SR. Sľúbili sme vám, že sa podelíme o skúsenosti z tohto projektu.

Po skončení vzdelávacích seminárov o komunitnom rozvoji, zdrojoch, spolupráci a

zuje v rámci Banskobystrického samosprávneho kraja. Následne, pre vybraných uchádzačov – absolventov tohto kurzu, je pripravený intenzívny desaťdňový tréning Zamestnám sa sám. Intenzívneho nadstavbového kurzu sa môžu zúčastniť aj živnostníci, podnikajúci menej ako 12 mesiacov, ktorí si chcú svoje vedomosti a znalosti prehĺbiť a uchádzať sa o možnosť získať mikropôžičku z uvedeného projektu. Informácie získate, alebo prihlásiť sa môžete na našej adrese (v tiráži). V prípade záujmu 12 uchádzačov z vašej a susedných obcí sa kurz môže uskutočniť práve u vás.

partnerstve, a o filantropii podniku, zameraných najmä na poľnohospodársky sektor, sme ďalej spolupracovali s tými podnikmi, vedenie ktorých malo záujem o vytvorenie darcovskej stratégie. Takto sme spoločne vytvorili päť stratégií – každá je iná a všetky sú veľmi zaujímavé. Tieto budú uverejnené aj v príručke, kde nájdete aj metodiku pre stanovenie si stratégie darcovstva podniku. Nebudú chýbať ani ďalšie zaujímavé a užitočné veci, ako napríklad výsledky nášho malého prieskumu.

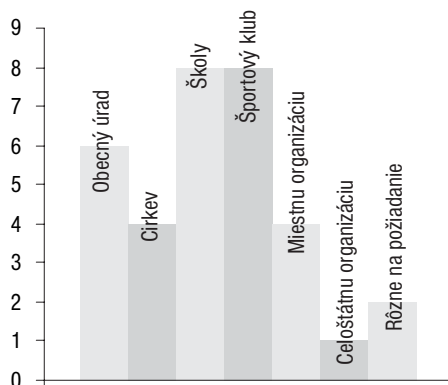
Predstavitel'ov poľnohospodárskych podnikov sme sa pýtali:

Koľko finančných prostriedkov ročne vyčleníte v rozpočte na podporu/sponzoring iných subjektov/akcií? Uveďte celkovú sumu, alebo percento zo zisku. Finančné sumy sa pohybovali od 0 po 100 000 Sk, v priemere 5 000 Sk.

Koľko času (hodín) ročne venujete v podniku darcovstvu? 0 – 100

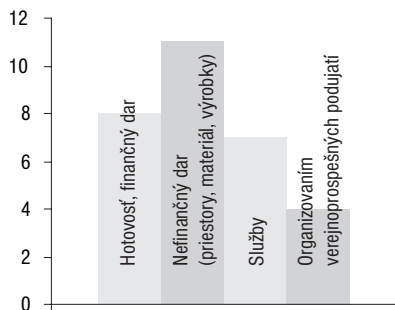
Máte osobu, ktorá sa venuje/rozhoduje darcovstvu? Áno len v troch prípadoch.

Koho najčastejšie podporujete?

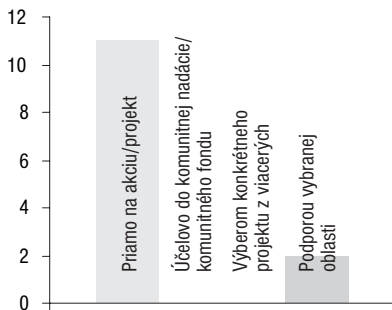

Projekty VOKA / Agrofílantropia a rozvoj vidieka

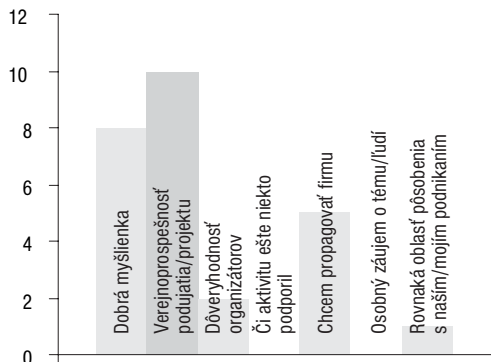
Akou formou najčastejšie pomáhate?

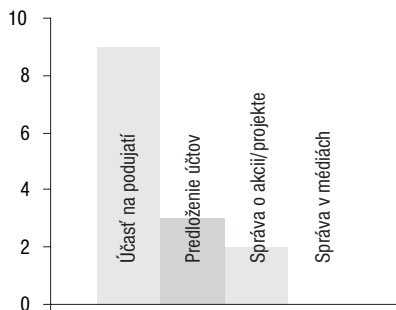
Ako poskytujete svoje dary?

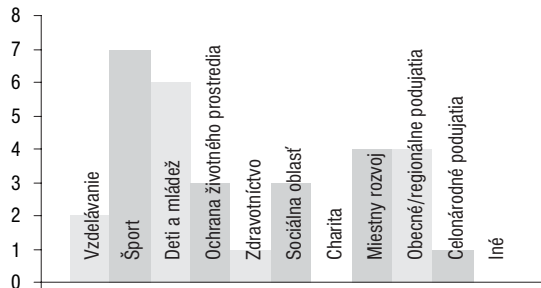
Čo má na vaše rozhodnutie darovať vplyv?

Ako sledujete použitie vášho daru?

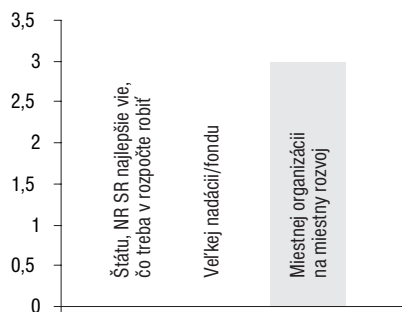

Aké aktivity najčastejšie podporujete?

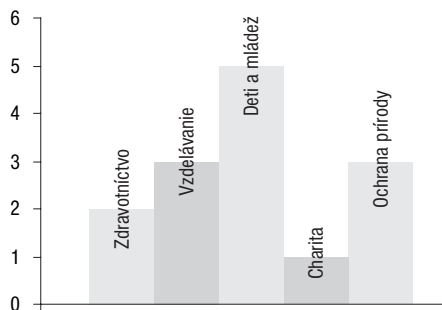

Odpovedalo nám 83 predstaviteľov podnikov. Ich odpovede poukazujú na to, k čomu majú najbližšie a čo podporujú, ak si práve môžu dovoliť niečo uvoľniť z rozpočtu. Filantropia poľnohospodárskych podnikov je do veľkej miery ovplyvnená aj rodom. Ženy – ekonómky, alebo členky predstavenstiev by podporovali viac vzdelávanie a aktivity na

Komu sa rozhodnete poukázať 2% zo svojej dane?

Aké oblasti 2% zo svojej dane podporíte?

zblížovanie a porozumenie si komunity, ale prevažná väčšina predsedov a riaditeľov sú muži a podporujú futbal, hasičov, poľovníkov a šport všeobecne. U všetkých je prioritou podpora miestnych ZŠ a zdravotníckych služieb. Akákoľvek táto podpora je – je užitočná pre ľudí žijúcich v ich okolí. Prináša verejnoprospešné aktivity a rozvoj obce, ľudí, konajúcich dobro a súdržnosť komunity.

M. Heretová

Svetový deň vidieckych žien

31 • • •

Táto myšlienka sa zrodila spontánne počas Pekingskej konferencie v roku 1995, venovanej problematike žien, na podnet zástupcov medzinárodných mimovládnych organizácií. Organizácia spojených národov prostredníctvom jednej zo svojich agentúr – FAO vyhlásila 15. október za Svetový deň vidieckych žien.

Od roku 1997 sa každoročne pod záštitou Nadácie „World Women Summit Foundation“ konajú rôzne aktivity a podujatia zamerané na posilnenie postavenia a vzdelania vidieckych žien po celom svete. Každým rokom zverejňuje WWSF výzvu s určitou tematikou. Tohto roku je hlavným motívom výzvy „ Máme právo zapojiť sa do rozhodovacích procesov“.

Celoslovenské oslavy

Od roku 1997 sa aj OZ VOKA zapája do organizovania tohto dňa. V 1997 bolo stretnutie v Banskej Bystrici v spolupráci s Agentúrou pre rozvoj vidieka Nitra. O rok neskôr sa oslavy preniesli do Zemianskych Kostolian. V roku 2001 putovali do Modry, kde sa konali v réžii Žien vidieka. V 2002 boli hosťiteľkami OZ Ozveny z obce Hrachovo a v 2003 OZ Lieskovec z Kysuckého Lieskovca.

Rok 2002 bol iný práve tým, že bol rokom nultého ročníka súťaže Vidiecka líderka roka. Je veľa žien, ktoré tam, kde žijú, robia život krajším. Majú svoju rodinu, deti a domácnosť. A predsa... Berieme ich ako samozrejmosť – sú to naše susedky, mamy, kolegyne. Ale to, čo pre svoje okolie a komunitu robia, nie je samozrejmosťou. Robia to vo svojom voľnom čase, na úkor svojej

rodiny, dobrovoľne. Organizujú kultúrne alebo športové akcie v obci. Sú tam, kde sa konajú výstavy. Venujú sa deťom v rámci ich mimoškolských aktivít, plánujú výlety pre dôchodcov. Záleží im na tom, aby sa ľudia neuzatvárali pred ostatnými, aby sa stretávali a aby „obec žila“. Šíria dobrú náladu, inšpirujú ostatných.

Preto chceme v rámci osláv Svetového dňa vidieckych žien aspoň touto formou už po tretíkrát odmeniť, morálne oceniť a podporiť vidiecke ženy – líderky a upozorniť na ich výnimočnosť.

O výsledkoch tohtoročnej súťaže a o priebehu osláv, konaných v obci Mikušovce (okres Považská Bystrica) 12. novembra budeme informovať v ďalšom čísle.

Ingrid Bernáthová

*Minulý rok boli výsledky slávnostne vyhlásené
v obci Kysucký Liskovec*

Foto: Ivan Rončák

Nominovaná môže byť žena, ktorá:

- pôsobí a žije na vidieku,
- svoj voľný čas venuje aktivitám v rôznych oblastiach verejného života vo svojej komunite – obci, časti obce, mikroregióne,
- je neformálne uznávanou osobnosťou – „líderkou“.

Kategórie, v rámci ktorých môžete nominovať:

Žena-aktivistka:

pôsobiaca v 3. sektore (miestna organizácia, združenie, klub)

Žena-politička:

pôsobiaca v miestnej politike (starostka, členka miestneho zastupiteľstva)

Žena-obetavec:

ktorá nie je registrovaná v žiadnej organizácii ale je vo svojej obci aktívna ako individuálna osoba

Ako spoznáte líderku:

- chce byť užitočná nie len svojej rodine, ale aj svojim spoluobčanom,
- svoj nepokoj mení na veci prospešné okoliu,
- aktivizuje ľudí okolo seba a spolu robia verejnoprospešné aktivity,
- je magnetom – majákom – ťahúňom pre ďalšie nespokojné povahy,
- prináša nové veci – postupy – myšlienky,
- s jej pomocou sa život komunity (obce, sídliska, regiónu...) mení k lepšiemu,
- jej aktivita posúva komunitu dopredu.

Adresa:

OZ VOKA
Nám. Š. Moyzesa 4
974 01 Banská Bystrica

heslo: LÍDERKA

Uzávierka súťaže je 31. októbra 2004

Prihláška do súťaže Vidiecka žena – líderka roka 2004

Údaje o žene, ktorú nominujem do súťaže	Údaje o osobe, ktorá zasiela prihlášku
Meno a priezvisko:	Meno a priezvisko:
Adresa:	Adresa:
Telefón, e-mail:	Telefón, e-mail:
Kategória nominácie:	
Vek:	Vzťah k osobe, ktorú nominujem do súťaže (rodina, sestra, kolega...):
Povolanie:	Záľuby:
Prečo ju navrhujem (uveďte konkrétne aktivity, v čom a ako sa angažuje, čím sa zaoberá, aké úspechy dosiahla):	

Voľný čas detí na vidieku II.

• • • 34 (pokračovanie z predchádzajúceho čísla)

Pred rokom začal projekt na podporu užitočného trávenia voľného času pre deti na vidieku. Aktivity podporené z Fondu Hodina deťom priniesli nové nápady a nové kamarátstva. Pokračujeme v rozprávaní o tom, čo sme zažili počas náučno-zábavných pobytoch na vidieku:

Ostrá Lúka (okr. Zvolen) – Miestne deti ukázali, že sú dobrými organizátormi a v spolupráci s pani Vierou Kupcovou nám pripravili nezabudnuteľný deň. Pobyt odštartoval úvítaním a distribúciou informačných materiálov, nasledovala

exkurzia v obci. Navštívili sme kaštieľ rodiny Ostrolúckych, kde sme nazreli do tajnej chodby. Neplánované, o to vzrušujúcejšie, bolo nakuknutie do štátneho archívu v kaštieli. Polstoročia staré vysvedčenia či vkladné knihy Tatra banky z roku 1921 ste možno nikdy nevideli. Prekvapenie zažili deti z Banskej Bystrice pri návšteve miestnej knižnice, kedy sa ozvalo: „Ty kokso, oni vôbec nemajú v knižnici počítač ani internet. A to som si myslel, akú otrasnú knižnicu máme v škole.“

V Ostrej Lúke nie je možnosť spoločného stravovania, preto sa deti dohodli s dospelými, aby pre nás v priestoroch obecného úradu pripravili tradičný pôstny obed. Nasledoval zábavný program, do ktorého museli prispieť aj hostia a súťažný kvíz.

Uňatín (okr. Krupina) – namiesto 12 km prejsť iba 3 km, namiesto kráčania po asfalte vyskúšať prírodné terény a symbolicky sa presunúť o desaťročia späť a predstaviť si, že kráčame z jarmoku z Banskej Štiavnice. To sa nám vynorilo na začiatku spoločného pobytu v Uňatíne štartom pri prvej tabuli Náučného chodníka z Krupiny do Uňatína. Deti nám vyrozprávali starú legendu o prepadnutom hostinci, po ktorom zostal len močiar bez jediného živočícha. V ľudovom dome nám členovia občianskeho združenia Nádej v Uňatíne hovorili o tradičnom gazdovskom spôsobe života. Predviedli nám tkanie plátna, pokrovcov, paličkovanie čipiek, šitie vrecúšok na bylinky – to všetko s možnosťou vyskúšať si to. Divadielko na stračeť nôžke nám pred obedom zahrlo tri slovenské rozprávky. Pri obede nás „obskakovali“ miestni chlapi, ktorí pomáhajú občianskemu združeniu. Dokonca aj varili a

Organizátori z Ostrej Lúky v akcii – predstaví svoju obec znamená, mať k nej vzťah

Foto: Darina Saxunová

ponúkali miestnu slivovicu – „vraj uprostred leta na zahratie“. Skoré popoludnie patrilo kvízu a súfaziám. Časť našej projektovej partie nastúpila na futbalový trávnik a začal vydarený zápas Domáci proti hosťom. Hostia prehrali, domáci majú dobrého trénera...

Nemce (okr. Banská Bystrica) – Pobyt začal nezvyčajným zážitkom – videli sme, ako si to vie nemčiansky starosta zariadiť, aby sa celý deň venoval návšteve. Navyše toho toľko vie o obci a okolitej prírode a je jedna ruka s miestnymi koordinátormi a dokonca aj s deťmi! Rozdal nám materiály o obci, rozprával o Mikroregión Pod Panským dielom. Toto sa nám nestalo ani v jednej obci, čo deti ocenili vyjadrením: „Oni tu majú takého dobrého starostu.“ Ničím nezaostala miestna skupina detí, ktoré pripravili pátraciu hru v prírode. Na turistickom chodníku sme hľadali otázky a odpovede týkajúce sa histórie i súčasnosti obce. Všetko vyzeralo v poriadku, kým sme nezistili, že nemčianske deti sú trénovaní turisti. Stálo nás dosť fyzickej aj psychickej námahy zvládnuť celú trasu – zdokonalili sme sa prekonávať nielen technické prekážky, ale aj tie v sebe: zaprieť sa, povzbudiť kamarátov, navzájom si pomôcť. Deti využili čas pozorovaním prírody. Tak mohli nad Nemcami počuť celosvetovo ohrozeného vtáka chrapkáča poľného. Vysilení sme sa rozchádzali trochu nervózne, ale utešovali sme sa, že na záverečnej Detskej konferencii sa na celej lopote budeme smiať a veselo spomínať na náročný deň.

Projekt bol užitočný v dvoch záberoch – podporil deti v ich realizovaných aktivitách a naštartoval činnosť tam, kde nebola. Prispel k tomu, že deti začali meniť postoj z pasívneho očakávania na aktívne zasahovanie do chodu vecí. V druhom zábere poukázal na

problémy vidieckych detí v zmysle pravidelnosti aktivít a rozvoja životných zručností. Dospelým sme predostreli skutočnosť, že pokiaľ chcú deti trvalejšie udržať v dedine, nepostačuje usporiadať 4-krát do roka „klasické“ akcie, ale je potrebné venovať sa deťom pravidelne, snažiť sa načúvať im a spolupracovať s nimi, nepodceňovať ich.

Povzbudenie na záver: Deti z Ostrej Lúky a Nemiec pripravili vlastné projekty na realizáciu voľnočasových aktivít a získali na grantovú podporu po 10.000 Sk z Komunitnej nadácie Zdravé mesto Banská Bystrica. Všetkým darcom a realizátorom projektu ďakujeme.

*Darina Saxunová,
Autorka je koordinátorka projektu VKF „Na vidieku i v meste – voľnočasové príležitosti, kde ste?“*

*Nemčianska pátracia hra v prírode – „Viac hláv viac vymyslí“
súhlasia deti z Uhätina
Foto: Darina Saxunová*

Odkaz predkov

• • • 36

Ak sa nazdávate, že tento projekt má niečo spoločné s históriou a s našimi predkami, nemýlite sa. Skutočne ide o aktivitu, ktorej hlavným cieľom bolo vzbudiť v deťoch záujem o históriu, o zaujímavú historickú architektúru, o jej záchranu.

S týmito cieľmi v októbri 2003 vyhlásilo Občianske združenie INAK projekt pre deti a mládež okresu Brezno s názvom ODKAZ PREDKOV ALEBO HRA NA VÝSKUMNÍKOV, ktorý trval takmer deväť mesiacov.

Projekt mal dve fázy: bádateľskú a

potom začali skúmať z rôznych hľadísk: vonkajšie a vnútorné priestory, pôvod, obyvatelia... Na základe získaných údajov si pripravovali projektovú dokumentáciu. Prípravná fáza bola ukončená v máji 2004 a zapojilo sa do nej asi 80 detí z dvanástich škôl okresu Brezno a Banská Bystrica. Skupiny bádateľov sa stretli v CVČ Brezno a pred svojimi kamarátmi rozprávali, ako sa dopracovali k jednotlivým údajom o stavbe. Pritom vystavili svoju projektovú dokumentáciu a každý si ju mohol prezrieť.

V realizačnej fáze si účastníci pripravili maketu stavby podľa skutočnosti alebo aj podľa kroniky, fotografie, maľby. Možno povedať, že v niektorých prípadoch stavba „vstala ako Fénix z popola“. Tak sa to stalo v prípade súkromnej železničnej zastávky bulharského cára v Pohorelskej Maši, ktorú zostrojili deti z Pohorelej.

Vyvrcholením projektu bola výstava spojená s oceňovaním víťazov v Horehronskom múzeu v Brezne. Víťaznú prácu – skupinu dreveníc – vytvorili žiaci zo ZŠ v Telgárte. Projekt, podobne ako ďalšie úspešné aktivity organizácie, zaznamenal veľký záujem obyvateľov regiónu.

*Mgr. Eva Hančáková,
OZ INAK*

Vyvrcholením projektu bola výstava spojená s oceňovaním víťazov v Horehronskom múzeu v Brezne

Foto: Eva Hančáková

realizačnú. **V prípravnej časti** sa skupiny detí hrali na výskumníkov. Ich úlohou bolo vytypovať si v obci, meste alebo v jeho okolí nejakú zaujímavú stavbu (budovu), ktorú

Kurzy VOKA akreditované ministerstvom školsťva SR

Základy podnikania

Motivačný kurz pre tých, ktorí uvažujú o samozamestnaní, o živnosti, o podnikaní, ale nevedia, čo ich očakáva, aké sú nástrahy, výhody a nevýhody.

Testy osobnosti, základy komunikácie, marketingový mix, finančný tok, komunikácia s úradmi a legislatíva, základy jednoduchého účtovníctva

Počet hodín: 25

Podnikanie vi vidieckom cestovnom ruchu a agroturistike

Odborný kurz pre podnikateľov v CR na vidieku.

Charakteristika vidieckeho CR a agroturistiky, právo, marketing, ekonomika a účtovníctvo, stravovacie, ubytovacie a doplnkové služby, práca s počítačom, spoločenské správanie a interkultúrna komunikácia, exkurzie.

Počet hodín: 132

Keď turisti prichádzajú

Jazykový kurz základov angličtiny pre podporu CR na vidieku.

Základná slovná zásoba, slovné spojenia a frázy v komunikácii s cudzincami v oblasti CR, základy gramatiky.

Počet hodín: 61

Komunitný organizátor

Rekvalifikačný kurz pre tých, ktorí sa chcú

uplatniť ako pracovníci obce na úseku kultúry, športu alebo rozvoja cestovného ruchu, alebo ako zamestnanci občianskych združení, či neziskových organizácií.

Komunitný rozvoj, základy komunikácie, facilitácia podujatí a procesov, mapovanie zdrojov a komunitný fundraising, propagácia, zakladanie MVO, vytváranie sietí a partnerstiev v komunite

Počet hodín: 110

37 • • •

Ďakujeme našim čitateľom a priaznivcom,

ktorí poslali do redakcie príspevok na vydávanie časopisu v čase od apríla až do uzávierky tohto čísla: Mgr. Mária Cesnáková, Bacúch, Zuzana Zvarová, Hiadeľ, Dolina n. o., Mestečko, Margita Flašková, Predajná, Ing. Martin Cangár, Revúca, Anna Mihaľkinová, Sucháň, Mária Zálešáková, Horná Mariková, Academia Istropolitana Nova, Svätý Jur, Poľnochof s. r. o, Veľké Dvorany, Anna Lipkošová, Vranov nad Topľou.

Vyhodnotenie ankety

Ďakujeme všetkým, ktorí nám zaslali odpovede na anketu z minulého čísla. Vaše pripomienky sú pre nás cenné, slúžia nám ako spätná väzba pre vydávanie časopisu podľa Vašich potrieb a záujmov.

Tričká a tašky s logom Vidieckeho parlamentu zasielame týmto trom výhercom: RNDr. Marcel Uhrin, Revúca, MVDr. Leo Proche, Valaská a Rudolf Pado z Lipovského Mikuláša. Tričko, tašku a CD Folklórne fantázie zasielame Ing. Mariánovi Masnicovi z Makova.

Redakčná rada

Európska komisia zverejnila návrh novej politiky rozvoja vidieka

Európska komisia (EK) zverejnila 15. 7. návrh nových pravidiel pre podporu európskeho vidieka na roky 2007 – 2013. Návrh znamená posilnenie vidieckeho piliera v Spoločnej poľnohospodárskej politike EÚ a je výsledkom dlhého procesu emancipácie nových prístupov k rozvoju vidieka oproti tradičnej podpore poľnohospodárskej výroby.

Hlavnými míľnikmi na tejto ceste boli konferencia v írskom Corku (november 1996) a rakúskom Salzburgu (november 2004). EK reagovala na potreby občanov sústrediť sa na životné prostredie, bezpečnosť a kvalitu potravín. Návrh zvýši financovanie EÚ až do celkovej výšky 13,7 miliárd EURO za rok na obdobie 2007 – 2013. Zavedením jednotného nástroja financovania a programovania bude oveľa jednoduchšie riadiť a kontrolovať novú politiku. Zvýši sa súdržnosť, transparentnosť a viditeľnosť. Celý proces podpory by sa tak mal zjednodušiť.

Hlavné črty novej politiky rozvoja vidieka

- Jeden nástroj financovania a programovania, Európsky fond rozvoja vidieka (EARDF).
- Skutočná stratégia EÚ pre rozvoj vidieka s vyššou sústredenosťou na priority EÚ.
- Posilnená kontrola, hodnotenia a výkazníctvo. Kontrolný systém účtovných uzávierok sa rozšíri na všetky časti rozvoja vidieka.

- Posilnený prístup „zdola nahor“ (bottom-up approach). Členské štáty, regióny a miestne činné skupiny sa budú môcť bližšie vyjadriť ohľadom prispôsobovania programov miestnym potrebám.

Tri hlavné ciele

Cieľ 1: Zlepšenie konkurencieschopnosti v poľnohospodárstve a v lesnom hospodárstve

Príklady:

- Zlepšenie a rozvoj infraštruktúry týkajúcej sa rozvoja a prispôbenia poľnohospodárstva a lesného hospodárstva.
- Podpora farmárov, ktorí sa zúčastňujú na programoch pre zlepšenie kvality potravín.
- Usadenie mladých farmárov.
- Podpora konkurencieschopnosti farmárov v nových členských štátoch, ktorí sú čiastočnými samozásobiteľmi.

Najmenej 15 % vnútroštátnych finančných prostriedkov je potrebné použiť na cieľ 1. Najvyššia sadzba spolufinancovania EÚ je 50 % (v regiónoch spadajúcich pod cieľ 1 európskej regionálnej politiky až 75%).

Cieľ 2: Životné prostredie a spravovanie pôdy

Príklady:

- Platby farmárom v horských oblastiach za nevýhody prírodného charakteru.
- Platby v rámci NATURA 2000.
- Agro-environmentálne opatrenia.
- Platby pre zaistenie dobrých životných podmienok zvierat.

Agro-environmentálne opatrenia sú aj naďalej povinné. Prijemca musí rešpektovať vnútroštátne záväzné požiadavky ako aj

požiadavky EÚ pre poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo.

Najmenej 25 % vnútroštátnych finančných prostriedkov je potrebné použiť na cieľ 2. Najvyššia sadzba spolufinancovania EÚ je 55 % (v regiónoch spadajúcich pod cieľ 1 európskej regionálnej politiky až 80%).

Cieľ 3: Zlepšenie kvality života a diverzifikácia

Príklady:

- Diverzifikácia na činnosti nepoľnohospodárskeho charakteru.
- Podpora vytvárania mikro-podnikov.
- Podpora turizmu.
- Obnova dediny.

Najmenej 15% vnútroštátnych prostriedkov je potrebné použiť na cieľ 3. Najvyššia sadzba spolufinancovania EÚ je 50% (v regiónoch spadajúcich pod cieľ 1 európskej regionálnej politiky až 75%).

Nový prístup týkajúci sa LEADER

Každý program musí pre vykonávanie miestnej rozvojovej stratégie miestnych akčných skupín obsahovať zložku LEADER. Najmenej 7% vnútroštátneho programového financovania je rezervované pre LEADER. 3% celkového financovania na toto obdobie budú rezervované a pridelené v rokoch 2012 – 2013 členským štátom s najlepšími výsledkami.

Sieť európskych vidieckych iniciatív PREPARE, ktorej členom je aj VIPA, vyjadrila návrhu podmienenú podporu. PREPARE privítala nárast finančného objemu určeného pre rozvoj vidieka a žiada EK, aby toto zvýšené množstvo pri ďalších rokoch obhajovala najmä s ohľadom na stav vidieckych oblastí v nových členských kra-

jinách EÚ. Je nespokojná s pretrvávajúcim zameraním návrhu na poľnohospodárske aktivity a žiada do návrhu zahrnúť všetky sektory vidieckej ekonomiky. PREPARE víta zjednodušenie procedúr EÚ v tejto oblasti, trvá však na tom, že nestačí dať krajinám peniaze a trvať na ich použití na určené účely, ale je potrebné pripraviť stratégiu rozvoja vidieka na európskej úrovni, z ktorej by potom vychádzali národné rozvojové stratégie. Návrh smernice predpokladá vyčleniť 7% objemu finančných prostriedkov na program typu LEADER. PREPARE však požaduje, aby členské štáty povinne uplatňovali princípy programu LEADER na všetky programy rozvoja vidieka. Navyše, pre nové členské krajiny EÚ žiada vyčleniť zdroje na budovanie kapacít miestnych partnerstiev. Ak EK tieto požiadavky nesplní, PREPARE žiada aj v budúcom programovacom období na roky 2007 – 2013 pokračovať v realizácii doteraz platnej Iniciatívy Spoločenstva LEADER. Osobitne tiež požaduje navýšiť zdroje pre technickú pomoc pri budovaní kapacít organizácií občianskej spoločnosti, pretože silná občianska spoločnosť je kľúčovým predpokladom úspešnej politiky rozvoja vidieka.

Zo zdrojov EK a PREPARE spracoval Ivan Rončák

Vitajte v Európe

• • • 40

Od mája do septembra 2004 organizoval Vidiecky parlament s partnermi – občianskymi združeniami RODON v Klenovci a OZVENY v Hrachove projekt zameraný na informovanie občanov vidieka o procese rozšírenia Európskej únie. Jeho súčasťou boli aj tri aktivity – Európsky vidiecky dvor, informačné panely na Dni vidieka v NR SR a seminár pre vidieckych facilitátorov. O pracovnom seminári, ktorý sa konal v Klenovci, píšeme na inom mieste, v tomto článku o ďalších aktivitách projektu.

Európsky vidiecky dvor pripravili členovia Občianskeho združenia Ozveny v Hrachove ako putovnú interaktívnu výstavu. Témou rozšírenia EÚ bolo „zjednotenie v rozmanitosti“, téma Európskeho vidieckeho dvora bola „Čo spája európsky vidiek“. Idea výstavy vznikla na základe dnes už niekoľkoročných skúseností s prípravou tematických dvorov pri príležitosti regionálnych slávností v Klenovci a v Hrušove. Pri tvorbe scenára tejto netradičnej výstavy organizátori vychádzali z toho, že mnohé tradície máme v Európe spoločné.

Za NR SR Dni vidieka otvoril predseda Výboru NR SR pre pôdohospodárstvo Miroslav Maxon. Zľava: predseda SPPK Ivan Oravec, predseda Výboru NR SR pre pôdohospodárstvo Miroslav Maxon, štátny tajomník Ministerstva pôdohospodárstva SR Marián Radošovský, Peter Rusnák **Foto:** Ivan Rončák

Európsky vidiecky dvor na Agrokomplexe v Nitre

Foto: Elena Kubaliaková

Či je to čipkovanie v Španej Doline, Uňatíne alebo v Belgicku, keramika v Pozdišovciach alebo v Holandsku, krásne výšivky v Detve alebo Maďarsku. Preto pripravili nielen panely s fotografiami, ale prezentovali aj živé ukážky tradícií z rôznych krajín novej EÚ. Tieto priťahovali pozornosť návštevníkov v Bratislave, Klenovci a v Nitre. Výstava bola totiž prezentovaná od mája do augusta na troch akciách. Najprv bola súčasťou Dní vidieka v Národnej rade SR, ktoré organizoval Vidiecky parlament v júni. V tom istom mesiaci bol Európsky vidiecky dvor prezentovaný na „Klenovskej rontouke“ – 26. ročníku Gemersko-malohontských folklórnych slávností v Klenovci. Práve tam ho slávnostne otvoril predseda Vidieckeho parlamentu Peter Rusnák spolu s ministrom zahraničných vecí Eduardom Kukanom. Návštevníci dvora mohli ochutnať tradičné jedlá, z ktorých veľký ohlas mal guláš a perkelt maďarských kuchárov. Tretíkrát bol dvor prezentovaný na Agrokomplexe v Nitre. Súčasťou výstavy boli aj zaujímavé príklady vidieckeho rozvoja z krajín EÚ, ktoré organizátori pozbierali na svojich poznávacích cestách po Európe. Informačné panely Vidieckeho parlamentu prezentujú úspešné príklady realizácií projektov na slovenskom vidieku financovaných z eurofondov. Sú tiež pripravené ako

putovné a od júna ich videli návštevníci viacerých akcií počínajúc Dňami vidieka v Bratislave, cez Klenovskú rontouku, Festival ľudových remesiel v Trenčianskych Tepliciach (o ktorom takisto píšeme na inom mieste) a Hontiansku parádu v Hrušove, kde boli súčasťou Parlamentného dvora. Z Hrušova poputujú do Hokoviec na III. Zasadnutie VIPA a potom budú vystavené v priestoroch Ministerstva pôdohospodárstva SR v Bratislave. Informačné panely sú k dispozícii regionálnym radám Vidieckeho parlamentu na prezentáciu v regiónoch.

Informačné panely aj Európsky vidiecky dvor boli prezentované na III. ročníku Dní vidieka v Národnej rade Slovenskej republiky, ktoré boli slávnostne otvorené 16. júna 2004 v Bratislave. VIPA ho organizoval v spolupráci s Výborom NR SR pre pôdohospodárstvo, Zastúpením Európskej komisie v SR a Slovenskou poľnohospodárskou a potravinárskou komorou. Mediálnym partnerom podujatia bol Slovenský rozhlas. Cieľom tejto každoročnej akcie je prezentovanie úspechov a potrieb vidieka poslancom NR SR. Motom tretieho ročníka bolo „Slovenský vidiek v Európskej únii“ a v tomto duchu bola ladená aj výstava pozostávajúca z už spomínaných panelov, ako aj z dvoch ďalších čiastkových výstav – Dedina roka a Chotár roka. Pre prítomných bola pripravená skromná ochutnávka darov vidieka, ktorú sponzorsky poskytli poľnohospodári združení v SPPK. Prijemnú atmosféru podujatia dotvárali ľudová hudba a deti z detského folklórneho súboru Malý Vtáčnik z Prievidze. Napriek nízkej účasti poslancov podujatie splnilo svoj účel a aj za výdatnej pomoci médií vidiek týmto spôsobom na seba upozornil a prihlásil sa o svoje práva, ktoré sú mu nie vždy v primeranom množstve zo strany verejnej moci priznávané.

Magdaléna Bernátová,

Zasadalo predsedníctvo Vidieckeho parlamentu

41 • • •

V období máj až september 2004 sa predsedníctvo VIPA zasadalo spolu tri krát.

Máj – Modra

V dňoch 21. – 22. 5. sa zišlo predsedníctvo VIPA vo vinohradníckom mestečku Modra. Pred samotným pracovným rokovaním predsedníctva sa stretli členovia P-VIPA so zástupcami mikroregiónov Bratislavského a Trnavského kraja. Cieľom stretnutia bola výmena skúseností a informácií medzi zástupcami P-VIPA a obcí a združení na západnom Slovensku ako aj oboch samosprávnych krajov. Prítomní sa zaujímali aj o činnosť a spôsob fungovania regionálnych VIPA s ambíciou založiť spoločný R-VIPA aj pre Bratislavský a Trnavský kraj. Ťažiskovou témou samotného pracovného

V júni sa predsedníctvo VIPA stretlo na Teplom Vrchu na Gemerí
Foto: Ivan Rončák

• • • 42

rokovania P-VIPA boli konečné prípravy na slávnostné otvorenie Dní vidieka v NR SR. P-VIPA sa dohodlo na presnom rozdelení úloh, schválilo koncepciu mediálnej stratégie pred akciou v Slovenskom rozhlasu a Slovenskej televízii ako aj obsah výstavných panelov. P-VIPA diskutovalo aj o mandáte v revíznej komisii uvoľnenom po zosnulom Bohumilovi Žitňanskom a poverilo predsedníčku komory právnických osôb Ivetu Kavčákovej, aby zvolala členov komory a predložila predsedníctvu meno osoby za túto komoru, ktorú P-VIPA do najbližšej členskej schôdze kooptuje na toto miesto.

Jún – Teplý Vrch

Do letných prázdnin sa predsedníctvo stretlo ešte v dňoch 25. – 26. 6. na Teplom Vrchu. Zasadnutie bolo spojené s ďalšími dvoma aktivitami, ktoré prebiehali v neďalekom Klenovci – seminárom facilitátorov z komunikačných centier VIPA a 26. ročníkom Gemersko-Malohontských folklórnych slávností – Klenovská rontouka. Na úvod sa P-VIPA stretlo so zástupcami strešných organizácií pôsobiacich na vidieku. Najdôležitejším výstupom zo stretnu-

tia je dohoda na pravidelných stretnutiach týchto organizácií k aktuálnym problémom rozvoja vidieckeho priestoru, ktoré bude zvolávať a organizačne zabezpečovať Vidiecky parlament. Po stretnutí sa všetci prítomní presunuli do Klenovca, kde bol slávnostne otvorený Európsky vidiecky dvor. Po návrate na Teplý Vrch prebehlo ešte neformálne stretnutie s ministrom pôdohospodárstva Zsoltom Simonom. Sobota sa niesla výlučne v pracovnom duchu. P-VIPA podrobne zhodnotilo Dni vidieka v NR SR. Pozitívne ocenilo prezentačné materiály (najmä výstavné panely), kultúrny program ako aj zapojenie Slovenského rozhlasu ako mediálneho partnera akcie. Negatívom bola nízka účasť poslancov NR SR, neskoré a nekompletné dodanie materiálov na výstavné panely. Tieto skúsenosti P-VIPA zužitkuje pri organizácii ďalších ročníkov, ktoré by mali byť komplexnou prezentáciou všetkých sektorov vidieckeho života a vidieckej ekonomiky, nielen mikroregiónov. P-VIPA sa zaoberalo pripravovanými aktivitami na druhý polrok roku 2004, najmä prípravou najdôležitejšieho podujatia funkčného obdobia súčasného predsedníctva – III. Zasadnutia VIPA. Schválilo štruktúru pracovných skupín, ich umiestnenie v jednotlivých obciach a moderátorov skupín. Na záver sa P-VIPA zaoberalo výstupmi zo seminára KC VIPA v Klenovci, pričom spornou sa stala otázka intenzívnosti spolupráce so Zväzom teledomov Slovenska. V tomto bode P-VIPA neprijalo záväzné stanovisko, ale odporučilo každému regiónu k tejto otázke pristupovať podľa miestnych okolností v súlade s poslaním VIPA.

Na úvod svojho septembrového zasadnutia sa v Nitre Predsedníctvo VIPA stretlo so splnomocnencom vlády pre decentralizáciu verejnej správy Viktorom Nižňanským

Foto: Ivan Rončák

September – Nitra a Podhájska

V septembri (10. – 11. 9.) smerovali kroky predsedníctva do Nitrianskeho kraja. V jeho

úvode sa v Nitre členovia Predsedníctva stretli so splnomocnencom vlády SR pre decentralizáciu verejnej správy Viktorom Nižňanským, s ktorým prerokovali tri okruhy otázok: komunálnu reforma, fiškálnu decentralizácia a možnosti podpory vidieka v roku 2005.

Na prvý deň rokovania prizvalo Predsedníctvo Vidieckeho parlamentu aj zástupcov strešných a odborných organizácií pôsobiach v oblasti rozvoja vidieka na Slovensku, čím nadviazalo na tradíciu začatú v júni. Hneď po jeho skončení prebehli voľby na uvoľnené mandáty v predsedníctve VIPA a v revíznej komisii VIPA za komoru celoštátne pôsobiach právnických osôb. Členom predsedníctva sa tak stal zástupca Agroinštitútu a tretím členom revíznej komisie zástupca Slovenského zväzu vidieckej turistiky a agroturistiky.

Najdôležitejším bodom samotného pracovného rokovania Predsedníctva Vidieckeho parlamentu, ktoré prebiehalo v obci Podhájska, bola podrobná obsahová aj organizačná príprava najvýznamnejšieho podujatia tohto roku na slovenskom vidieku – III. Zasadnutia Vidieckeho parlamentu v Hokovciach.

Ivan Rončák

• Na úvodnom stretnutí sa zástupcovia strešných a odborných organizácií pôsobiach na vidieku zhodli na užitočnosti pokračovania týchto stretnutí

Foto: Ivan Rončák

•• V septembri sa zástupcovia strešných a odborných organizácií pôsobiach na vidieku venovali najmä novému návrhu európskej politiky rozvoja vidieka.

Foto: Ivan Rončák

Spolupráca v prospech vidieka

43 • • •

Od počiatku vzniku Vidieckeho parlamentu na Slovensku bolo jeho iniciátorom jasné, že aby sa vidiecky priestor mohol rozvíjať dynamicky a na úrovni zodpovedajúcej nastupujúcemu 21. storočiu, musí sa k nemu pristupovať komplexne cez problémy a potreby rozvoja ľudských zdrojov, hospodárskej sféry vo vidieckom priestore, adekvátneho infraštruktúrneho naplnenia, ale i so zreteľom na kultúrny rozvoj, na udržiavania a zlepšovania environmentálnych kvalít vidieckej krajiny. To si vyžaduje formovanie a ovplyvňovanie príslušných politík nie

len na lokálnej úrovni, ale aj na úrovniach vyšších, vrátane celoštátnych, či euroúnijných. Jedným z krokov k naplňaniu snahy o presadzovanie komplexného prístupu k problematike slovenského vidieka je aj aktivizovanie spolupráce a partnerstiev čo najširšieho spektra subjektov pôsobiacich vo vidieckom priestore, alebo v prospech tohoto priestoru. V zmysle tejto potreby sa Vidiecky parlament chytil iniciatívy a na báze partnerstva a rešpektovania inštitucionálnej ale aj záujmovej subjektivity začal kontaktovať niektoré strešné organizácie pôsobiace vo vidieckom priestore. Uvedená iniciatíva nakoniec vyústila do úvodného stretnutia týchto organizácií 25. júna na Teplom Vrchu. Prvé stretnutie malo najmä zoznamovací charakter. Na stretnutie boli pozvaní zástupcovia všetkých dôležitých segmentov ekonomických aktivít na vidieku – poľnohospodári, potravinári, včelári, podnikatelia v turistickom ruchu, rybári, poľovníci, zástupcovia ZMOS, Spolku pre obnovu dediny a ďalších organizácií. Prítomní si vymenili názory na pôsobenie organizácií vo vidieckom priestore. Všetci zúčastnení deklarovali spoločné záujmy vo vidieckom priestore a dôležitosť integrovaného prístupu k rozvoju vidieka a zhodli sa na koordinácii krokov a vzájomnej podpory požiadaviek voči orgánom verejnej moci. Konkrétnym prejavom tejto vôle majú byť spoločné porady k zásadným a aktuálnym témam. Druhé stretnutie strešných organizácií pôsobiacich na vidieku sa uskutočnilo 23. júla 2004 v Bratislave. Podľa dohody bolo venované štátnemu rozpočtu na rok 2005 a programovým dokumentom k štrukturálnym fondom EÚ po roku 2007. V otázke stanoviska ku navrhovanému štátnemu rozpočtu pre rok 2005 dospelo k záveru, že je nevyhnutné podporovať integrovaný rozvoj vidieka, je potrebné zvýšiť priame platby pre

poľnohospodárstvo do výšky schválenej prístupovými zmluvami s EÚ, rovnako tak ako zvýšiť podporu pre neziskové organizácie pôsobiace v prospech vidieka. V súvislosti s programovými dokumentmi EÚ, účastníci druhého stretnutia zoberali na vedomie Výborom pre poľnohospodárske štruktúry Európskej únie (STAR) schválený Plán rozvoja poľnohospodárstva a vidieka SR na obdobie rokov 2004 – 2006 a návrh nového Nariadenia pre rozvoj vidieka, ktoré pripravuje EÚ. Dôležitým záverom bratislavského stretnutia bolo, že sa účastníci dohodli na požiadavke, ktorá sa vznesie na príslušné kompetentné orgány a ktorá sa týka spoluúčasti pri príprave národných programovacích dokumentov pre rozvoj vidieka v SR. Tretíkrát sa zástupcovia strešných a odborných organizácií pôsobiacich v oblasti rozvoja vidieka na Slovensku stretli 10. 9. 2004 v Nitre. Účastníci si vymenili skúsenosti z realizácie politiky rozvoja vidieka na Slovensku a prerokovali možnosti vstupu zástupcov vidieka do programovania na obdobie 2007 – 2013. Zhodli sa, že súčasná nedostupnosť štrukturálnej pomoci EÚ pre niektorých prijímateľov, ako sú malé a začínajúci podnikatelia a malé obce, je dôsledkom nedostatočnej diskusie s prijímateľmi programov štrukturálnych fondov pri príprave na práve prebiehajúce programovacie obdobie. Účastníci spoločného stretnutia sa oboznámili aj s návrhom novej smernice Európskej komisie o politike rozvoja vidieka na roky 2007 – 2013. Vyjadrili podporu Generálnemu riaditeľstvu Európskej komisie pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka v snahe o vyrovnanie rozdielov medzi regiónmi a súhlas s integrovaným nástrojom, kde sa vytvorí priestor pre spoluprácu všetkých sociálnych a ekonomických partnerov v území. Ideou P-VIPA je, aby aj v dôsledku týchto iniciatív rozvoja partnerských spolupráce

so strešnými organizáciami pôsobiacimi na vidieku, resp. v prospech vidieka, sa postupne vytvorilo Fórum vidieka – platforma pre koordináciu krokov smerujúcich k vytváraniu zodpovedajúcich politík pre rozvoj moderného vidieka na Slovensku. Preto budú tieto stretnutia pokračovať aj v budúcnosti.

*Lubomír Faltán, autor je podpredsedom VIPA
Ivan Rončák*

Stručne z VIPA

V dňoch 21. – 26. mája 2004 sa na zasadnutí Vidieckeho parlamentu Švédska zúčastnila predsedníčka Zahraničného výboru VIPA J. Tvrdoňová.
(ir)

V dňoch 2. – 4. júna 2004 sa v španielskom meste Caceres stretlo asi 250 zástupcov miestnych akčných skupín LEADER zo Španielska, Portugalska, Francúzska, Talianska Grécka a Írska a 50 zástupcov vidieckych platforiem PREPARE na konferencii s názvom „Európske fórum – spolupráca v rozvoji vidieka“. Za VIPA sa jej zúčastnili Michaela Galvánková, Katarína Kubiňáková, Štefan Szabo a Jela Tvrdoňová. Na záver účastníci prijali deklaráciu, ktorá bola prednesená Generálnemu riaditeľstvu EK pre poľnohospodárstvo a rozvoj a vidieka a rybolov, zdôrazňujúcu dôležitosť vidieckeho piliera v rámci Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ, potrebu integrovaného rozvoja vidieka typu LEADER a úlohu multisektorálnych partnerstiev pri rozvoji vidieka.
(ir)

• „Vaše rozhodnutie o zvyšovaní poplatkov na krátkodobé hovory, ako aj pripojenia a

ich potvrdenie Telekomunikačným úradom, považuje Vidiecky parlament za veľmi diskriminujúce pre slovenský vidiek, a teda aj 48% obyvateľov Slovenska“ píše sa **v otvorenom liste VIPA prezidentovi akciovej spoločnosti Slovak Telecom Miroslavovi Majorošovi** z polovice júla. VIPA týmto spôsobom protestoval proti zámeru zvýšiť poplatky za krátkodobé pripojenie do internetu prostredníctvom pevných liniek, ktoré by podľa názoru VIPA najviac poškodilo práve vidiek, kde je nekvalitná telekomunikačná infraštruktúra s častými poruchami a prerušeniami spojenia.
(ir)

• V septembri začal VIPA realizovať **nový projekt s názvom Vzdelávanie vidieckych komunálnych facilitátorov pre projekty sociálnej súdržnosti**, finančne podporený z Grantovej schémy rozvoja ľudských zdrojov. V rámci neho bude okrem iného na jar roku 2005 vyškolených 72 facilitátorov v oblasti tvorby a manažovania projektov sociálnej súdržnosti na vidieku.
(mb)

Zmeny v predsedníctve VIPA – septembrové predsedníctvo zobralo na vedomie viaceré zmeny vo svojich radoch. Na svoje miesta v P-VIPA rezignovali J. Mečiarová a J. Tvrdoňová, ktoré odišli z postov riaditeľiek VOKA resp. ARVI. J. Tvrdoňová sa následne stala členkou P-VIPA už ako riaditeľka VOKA. Na jedno uvoľnené miesto v P-VIPA za komoru celoslovensky pôsobiacich právnických osôb prebehli voľby 10. 9. v Nitre. Novým členom P-VIPA bude zástupca Agroinštitútu v Nitre. Na miesto v Revíznej komisii VIPA uvoľnené po tragicky zosnulom B. Žitňanskom bol zvolený zástupca Slovenského zväzu vidieckej turistiky a agroturistiky.
(ir)

Facilitátori vidieckeho rozvoja sa stretli v Klenovci

• • • 46

Tridsať facilitátorov vidieckeho rozvoja z komunikačných centier a informačných bodov v sieti Vidieckeho parlamentu, z regionálnych rozvojových agentúr a ďalších inštitúcií z celého Slovenska sa koncom júna zišli v Klenovci na pracovnom seminári Využívanie štrukturálnej pomoci EÚ – výmena skúseností.

Peter Rusnák informuje účastníkov o politikách rozvoja vidieka
Foto: Ivan Rončák

Účastníci sa oboznámili s Komunikačným akčným plánom Riadiaceho orgánu pre Podporný rámec Spoločenstva, ktorý pozostáva z komunikačných akčných plánov pre jednotlivé sektorové operačné

programy. Je koordinovaný Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR. To ponúklo Vidieckemu parlamentu zapojenie siete komunikačných centier do tohto informačného systému ako koncových bodov informovania verejnosti o štrukturálnych fondoch na vidieku, o čo prejavilo záujem 13 komunikačných centier.

Peter Rusnák informoval o Tretej kohéznej správe Európskej komisie, prijatej vo februári 2004. Správa analyzuje vývoj sociálnej a ekonomickej situácie v európskych regiónoch a načrtáva možné podoby európskej regionálnej politiky po roku 2007. Oproti predchádzajúcim dvom správam, prijatým v rokoch 1996 a 2001 je táto o to významnejšia, že v súčasnosti prebieha záverečná diskusia o novom rozpočtovom období na roky 2007 – 2013. V diskusii si účastníci vymenili skúsenosti v aktuálnych oblastiach, ako sú spôsoby financovania vidieckych manažérov, budovanie partnerstiev v mikroregiónoch a spôsoby rozširovania a využívania informácií.

Skúsenosti s prácou s informáciami

Z diskusie vyplynulo, že obvyklou cieľovou skupinou komunikačných centier a informačných bodov na rozosielenie informácií sú starostovia obcí mikroregiónu, v ktorom centrum pôsobí. Avšak práve starostovia sa ukazujú ako veľmi zaneprázdnení na to, aby ich mohli dostatočne spracovávať a aktívne využívať. Preto sa účastníci zhodli na tom, že dobrou cieľovou skupinou sú i pracovníčky obecných úradov. Medzi ďalšie cieľové skupiny, ktorým miestni facilitátori podľa svojich možností a zvyklostí odovzdávajú získané informácie, sú školy, podnikatelia, občania, prípadne ďalšie inštitúcie v území.

Dobrá skúsenosť prezentoval pán Ervín Petrik z Regionálnej rozvojovej agentúry

v Moldave nad Bodvou, kde si vytvorili vlastnú databázu záujemcov o informácie z návštevníkov agentúry, ktorí prejavili o túto službu záujem.

Aj keď e-mail je pre komunikačné centrá najlacnejšia a najjednoduchšia forma distribúcie informácií, stále pre mnohých prijímateľov nie je vhodná. Preto jednotlivé komunikačné centrá využívajú aj ďalšie formy podľa svojich možností a miestnych zvykov: osobné odovzdanie informácie na individuálnom alebo skupinovom stretnutí, poštou, telefonicky, na diskete, na informačných tabuliach v obciach alebo prostredníctvom tlačených materiálov. Obvyklou a dôveryhodnou formou sprostredkovania informácií je tlačený materiál, ten je však zároveň finančne náročný a mnohé komunikačné centrá si pravidelné vydávanie letákov alebo iných tlačených materiálov nemôžu v súčasnosti dovoliť. V niektorých obciach alebo regiónoch však existujú obecné alebo regionálne noviny, preto by bolo možné uvažovať aj o ich využití na prezentovanie aktuálnych informácií. V obciach je zvykom využívať na informovanie občanov miestny rozhlas – ten je však vhodný len na jednoduché, stručné informácie. Zároveň treba rátať s tým, že nie všetky cieľové skupiny ho počúvajú.

Financovanie komunikačných centier a budovanie partnerstiev

Aktuálnou témou diskusie bolo financovanie miestnych facilitátorov. Účastníci sa zhodli na tom, že komunikačné centrá sú väčšinou financované ad hoc, t. j. hlavne z projektov alebo iných krátkodobých dohôd. Iba jedno zo zúčastnených komunikačných centier má už skúsenosti s financovaním časti úväzku miestneho facilitátora podnikateľským subjektom. Budovanie partnerstiev je významnou úlohou, ktorú miestni facilitá-

tori v komunikačných centrách plnia vo svojich mikroregiónoch. Hybnou silou pri vzniku partnerstiev býva silný podnet – spoločná potreba niečo vyriešiť. Často pri tom pomáha aj pomoc zvonka – metodická i finančná. Problematickým býva zlomové obdobie, keď vonkajšia pomoc odíde a ďalšie fungovanie partnerstva zostáva na pleciach miestnych ľudí. Budovanie partnerstiev je náročná a dlhodobá úloha, zahŕňa prácu s inštitúciami i občanmi. Ako z diskusie počas seminára vyplynulo, práve komunikačné centrá majú ambície byť a často aj sú koordinátormi týchto aktivít.

Na záver sa účastníci zhodli, že majú záujem opäť sa stretnúť na jeseň. Seminár organizoval Vidiecky parlament v spolupráci s Občianskym združením RODON v Klenovci v rámci projektu Vitajte v Európe financne podporenom Delegáciou Európskej komisie v Slovenskej republike z programu PHARE SSP-2003.

Magdaléna Bernátová

Časti seminára sa zúčastnili aj zástupcovia Regionálnych rozvojových agentúr – zľava: Ervín Petrík z RRA v Moldave nad Bodvou, Martina Pavlovkinová a Monika Bariaková z RRA v Lučenci a Štefan Repko z KRA v Banskej Bystrici

Foto: Ivan Rončák

Fotopríloha /Seminár komunikačných centier a Európsky vidiecky dvor v Klenovci

Marek Šoltés z MR Hornád v rozhovore s Petrom Rusnák

Výmena skúseností prebiehala aj cez prestávky seminára – zľava: Barbora Širáňová z MR Veľká Fatra, Janka Bačíková z MR Južné Sitno a účastníčky z Horehronia

Seminára sa zúčastnilo asi 30 osôb z celého Slovenska

Časť trenčianskej skupinky – zľava: Ladislav Hudák z Prievláž, Monika Kurková z MR Hornonitre a Erika Jonasová z MR Handlovej doliny

O účastníkov sa starali pracovníci miestneho f. domu...

Fotopríloha /Seminár komunikačných centier a Európsky vidiecky dvor v Klenovci

Účastníkom chutili aj šuva-kové pagáče – ponúkala ich aj Elena Kubaláková z OZ Oživený z Hradišťa – organizátorka Európskeho vidieckeho dvora

Okolo tohto domu sa rozložil Európsky vidiecky dvor

...a nad všetkým držala ochranný úžasný Šanka Zvarová, ktorú výdatne pomáhal jej manžel

Člen revíznej komisie VIPA Ladislav Hudák na návšteve v Dvore starých mám

V oknách boli umiestnené výstavné panely

Klenovskej Rontouky sa zúčastnili aj folkloristi z Poľska a iných krajín

Po slávnostnom otvorení Európskeho vidieckeho dvora si ochutnávkou domáceho vína a štrúdlie nenechali ujsť ani (zľava v popredí) starosta Klenovca Pavol Struhár, predseda SPPK Ivan Oravec a minister zahraničných vecí SR Eduard Kukan

••• 50

Technická pomoc z programu SAPARD na východe Slovenska

Vidiecky parlament Prešovského kraja je administrátorom technickej pomoci z programu SAPARD pre NUTS II Východné Slovensko. V rámci projektu s názvom Uchovanie, obnova a rozvoj dedičstva vidieka v súčasnosti prebieha proces budovania kapacít pre prípravu na program LEADER na štyroch miestach – v MR Hornád, v Kecerovskom a Olšanskom MR, v MR Levočské vrchy-Západ a v MR Makovica. So svojimi skúsenosťami z práce na projekte sa s nami podelila Andrea Hradiská, ktorá pôsobí ako vonkajšia expertka v obciach mikroregiónu Levočské vrchy-Západ.

Mikoregión vznikol v roku 2001 ako reakcia na potrebu lepšej komunikácie medzi občanmi, podnikateľmi, neziskovými združeniami, ale aj na lepšiu propagáciu regiónu. Územie Spiša sa vyznačuje bohatou históriou (v susedstve MR ležia hneď dve historické kráľovské mestá Levoča a Kežmarok), dávnym ľudským osídlením, tradíciami a zvykmi a krásnou prírodou. Hoci pôvodne MR tvorilo len 5 obcí, postupne sa ich počet zvýšil na 11 – Abrahámovce, Dlhé Stráže, Dravce, Hradisko, Ihľany, Ľubica, Spišský Štvrtok, Tvarožná, Vlková, Vlkovce a Vrbov a žije v nich spolu 11 723 obyvateľov. Najväčšou obcou je Ľubica s takmer 4 000 obyvateľmi v porovnaní s Hradiskom, ktoré má len 20 domácností.

Prvá etapa – audit ľudských zdrojov

Napriek tomu, že sa prvé stretnutia s občanmi uskutočnili už koncom roku 2001, až v rámci prebiehajúceho projektu TP SAPARD sa nám postupne darí mobilizovať aj obyvateľov, ktorí doteraz prejavovali o dianie vo svojich obciach a mikroregióne menší záujem. Doposiaľ sa nám podarilo uzavrieť audit ľudských zdrojov. V prvej etape sme sa opreli predovšetkým o starostov, ktorí nám pomáhali zozbierať štatistické údaje k analýze demografického vývoja. Starostovia obcí sú ústretoví a ochotní poskytnúť všetky informácie. Vedia, že bez vypracovania dokumentácie, o ktorú sa môžu oprieť najmä pri získavaní finančných prostriedkov z fondov EÚ, dnes nemajú šancu na úspech. Podobnú skúsenosť sme mali aj s väčšinou učiteľov a riaditeľov škôl. Riaditelia škôl predostreli strategické vízie rozvoja školstva na vidieku – je potešiteľné, že popri podrobných informáciách o žalostnom technickom stave škôl sme sa veľa dozvedeli aj

Stretnutie s aktivistami

Foto: Peter Harďoň

o návrhoch na zlepšenie voľno-časových aktivít mladých ľudí na dedinách. Túto náročnú etapu sme uzavreli s konštatovaním, že náš región je príliš veľký na to, aby sme všetky aktivity zvládli len s pomocou starostov a pracovníkov obecných úradov. Preto sme starostov požiadali o vytipovanie šikovných ľudí, ktorým záleží na rozvoji ich obce. Tak sme spoznali 15 miestnych aktivistov, ktorí už naplno pracujú vo svojich obciach a pomáhajú nám so zberom informácií. Na prvom spoločnom stretnutí s miestnymi aktivistami sme im predstavili myšlienku celého projektu a odovzdali tzv. bojový plán s úlohami a termínmi. Zároveň sme spoločne prebrali podobu nástenky, ktorá bude základným informačným spojom medzi obyvateľmi obcí, miestnymi aktivistami a expertným tímom.

Druhá etapa – audit ekonomických zdrojov

Na konci augusta prebiehal prieskum verejnej mienky. Oslovili sme širokú verejnosť, aby nám odpovedali na otázky týkajúce sa 9 zvolených okruhov (životné prostredie, samospráva, hospodárstvo, doprava, bývanie, sociálna infraštruktúra, voľný čas, kultúra a šport, bezpečnosť a poriadok v obci, imidž obce). Do každej domácnosti sme doručili propagačný letáčik a dotazník k prieskumu. V dotazníku bolo uvedené, akým spôsobom sa každý obyvateľ môže zapojiť do regionálneho rozvoja svojej obce a kde môže svoj názor odovzdať. Na tento účel sme použili škatule označené logom SAPARD a EÚ, ktoré miestni aktivisti položili do maloobchodných predajní, na pošty alebo na obecné úrady.

K plánu aktivít sme priložili množstvo sprievodných materiálov, aby sa nám podarilo úspešne zvládnuť aj druhú etapu projektu – audit ekonomických zdrojov.

Zostavili sme dotazník týkajúci sa prieskumu podnikateľského sektora a zvolili taktiku, ktorá prispeje k získaniu informácií od podnikateľských subjektov. Na konci septembra chceme zrealizovať putovnú výstavu, kde by sa prezentovali svojimi výrobkami domáci majstri. Boli by sme radi, ak by táto výstavka mala aj marketingový nádych a bola spojená s predajom krásnych výrobkov. Zisk z predaja by bol následne použitý na vypracovanie a tlač spoločného propagačného materiálu, ktorý bude prezentovať schopnosti našich ľudí aj za hranicami MR. Všetky informácie miestni aktivisti pravidelne aktualizujú na obecných nástenkách, kde obyvatelia MR môžu získať prehľad o tom, čo sa už urobilo aj čo sa bude diať a na základe čoho môžu aktívne prispieť svojou troškou.

*Andrea Hradiská,
autorka pôsobí ako vonkajšia expertka v MR
Levočské vrchy-Západ*

*Stretnutie so starostami
Foto: Peter Harďoň*

Festival ľudových remesiel v Trenčianskych Tepliciach

••• 52

V dňoch 17. – 18. júla 2004 v Trenčianskych Tepliciach usporiadal Vidiecky parlament Trenčianskeho kraja (VIPA-TN) a mesto Trenčianske Teplice 1. ročník Festivalu ľudových remesiel. Festival bol slávnostne otvorený zastupujúcim primátorom Trenčianskych Teplic Štefanom Bartekom a

*Obyvatelia mesta ako aj kúpeľní hostia
mohli vidieť priamo pri práci aj kováčov*

Foto: Dušan Mitický

predsedom VIPA-TN Dušanom Mitickým. Ambíciou organizátorov festivalu bolo predovšetkým podporiť zachovanie tradície ľudového remesla ako súčasť kultúrneho dedičstva, ukázať na efektívnosť prepojenia vidieka a mesta pre rozvoj cestovného ruchu

a podporu podnikania vo vidieckych regiónoch a podporiť postavenie VIPA ako lídra vidieckych a regionálnych iniciatív. Napriek nevelkým skúsenostiam organizátorov s podobnými akciami sa podarilo dostať do Teplic remeselníkov z celého Slovenska a festival sa stal príjemným spoznávaním letných dní pre hostí mesta a regiónu. O zábavu sa postarali ľudové súbory Skorušina z Oravy a Fialka z Partizánskeho. Organizátorom sa podarilo získať prostriedky na ubytovanie remeselníkov i na stánky. Tým sme chceli dosiahnuť, aby remeselníci nielen predávali výrobky, ale najmä predvádzali svoju remeselnú zručnosť. Návštevníci tak mohli vidieť kováčsku vyhnú, hrnčiarsky kruh alebo výrobu kraslíc a ukážky ďalších remesiel zo slovenských regiónov.

Na úvod festivalu VIPA-TN zorganizoval slávnostnú vernisáž výstavy Slovenský vidiek ako súčasť Európskej únie – časti panelov, ktoré boli prvýkrát vystavené v Národnej rade SR pri príležitosti Dní vidieka v NR SR v júni tohto roku. Tá mohla byť vďaka peknému počasiu inštalovaná na voľnom priestranstve, kde sa konal festival, takže ju mohli vidieť všetci jeho návštevníci. Mnohí tak lepšie spoznali jedného z hlavných organizátorov – VIPA. VIPA rezonoval ako medzi návštevníkmi, tak aj medzi remeselníkmi, jeho propagácia sa teda naozaj podarila.

Všetkým organizátorom, najmä Aničke Minárikovej, Stanke Malovej, Lenke Mitickej a Lacovi Centárovi patrí vďaka za to, že pomohli začiatkom jednej peknej tradície podporujúcej vidiek a jeho kultúrne hodnoty. Jeho úspech nás všetkých zaväzuje k pokračovaniu.

*Dušan Mitický,
predseda VIPA-TN*

Múzeum v Rabčiciach

Na začiatku bola stará drevenica plná zdanlivo nepotrebného náradia. Majiteľ drevenice Blažej Vronka, ktorý sa v nej narodil, všetko toto starostlivo uschovával po šopách, po kútoch.

„Načo ti to bude, prečo to už konečne nevyhodíš alebo nespáliš?“ dobiedzala manželka Božka, pre ktorú všetko staré bolo len príťažou, najradšej by aj tú starú drevenicu nejako skrášlila, vynovila.

Ale Blažej tvrdohlavo nechcel dať nič prerobiť ani vyhodiť. „Veď keď chytím nástroj do ruku, akoby som si so svojím predkom ruku podával, hoci som ho už nezažil.“

Takto to trvalo hádam aj 30 rokov, odkedy táto drevenica nemá obyvateľov, len náhodných dovolenkárov z rodiny.

V roku 2003 pri príležitosti nedožitých stých narodenín otca Blažej Vronku, zorganizovali v drevenici rodinné stretnutie pre všetkých potomkov Xavera Vronku. Napočítali ich do šesťdesiat.

Aby všetci mali aspoň akú takú predstavu, ako sa kedysi dedovi a pradedovi žilo, Blažej vyprázdnil jednu miestnosť – predtým komoru a urobil v nej malé rodinné múzeum. Každému podal výklad k náradíu, čo sa ako a kedy používalo.

Keď sa oslava skončila, múzeum zostalo a je čoraz viac navštevované náhodnými návštevníkmi. Návštevnosť sa zvýšila potom, čo je múzeum propagované aj na webovskej stránke www.orava.sk, podbambouhorou.szm.sk, ktorá bola vytvorená spolu s propagačným materiálom za podpory programu Život na vidieku. V lete v tomto roku sa dostalo múzeu publicity v miestnym

novinách aj v rozhlase. Blažej Vronka je invalidný dôchodca. Leto trávi v tejto drevenici, je kedykoľvek (po telefonickom dohovore) ochotný venovať sa návštevníkom a podať vyčerpávajúci výklad o histórii všetkého, čo je v nej. Takto sa mu podarilo vytvoriť živé múzeum s neopakovateľnou atmosférou, ako by ste sa vrátili o sto rokov späť.

53 • • •

Katarína Turácová

Na začiatku bola stará drevenica plná zdanlivo nepotrebného náradia

Foto: Katarína Turácová

Inzercia

Predám zánovnú nábytkovú stenu (tmavý mahagón) vo veľmi dobrom stave, vhodnú aj do kancelárií obecných úradov. Cena dohodou. Kontakt: 0915 709 531

Deň súťaží, hier a zaujímavostí

• • • 54

V sobotu 28. augusta sa v i-Dome a zároveň informačnom stredisku správy Národného parku Muránska planina v Muráni, konal deň otvorených dverí. Stretlo sa tu 30 detí z obce Muráň a spádových obcí Muránska Lehota a Muránska Huta, patriacich do mikroregiónu

Muránska planina. Akciu organizovalo za podpory Technickej pomoci programu SAPARD (tvorba rozvojovej stratégie mikroregiónu) občianske združenie Rozvoj Muránskej doliny, ktoré prevádzkuje toto informačné centrum. V priebehu dňa si mohli detskí návštevníci vyskúšať prácu s internetom a ovládanie modernej výpočtovej techniky pomocou hier. Deti, ktoré práve nemali k dispozícii počítač, testovali svoje vedomosti z prírodopisu a poznávali okolitú prírodu. Najväčší záujem bol o maľovanie na tričko špeciálnymi farbami. Námety a nápady nemali konca kraja a tak bol problém vybrať tie najlepšie. Kreslilo sa aj na výkresy, z ktorých bude inštalovaná výstava spolu s fotografiami zo Dňa otvorených dverí. Samozrejme, za každú výhru tí najšikovnejší boli odmenení peknými a praktickými vecami, potrebnými v novom školskom roku. V druhej časti dňa si deti oddýchli od počítačov a vďaka peknému počasiu súťažili na dvore informačného strediska v rôznych športových súťažiach. Na svoje ratolesti sa prišli pozrieť aj rodičia a staré mamy a držali palce. Akcia sa deťom veľmi páčila a už sa pýtali na ďalšiu. Sme radi, že sme mohli zorganizovať toto podujatie a dúfame že sa nám ešte podarí v rámci Technickej pomoci programu SAPARD niečo podobné zorganizovať.

Alena Čajková

V sobotu 28. augusta sa v i-Dome a zároveň informačnom stredisku správy Národného parku Muránska planina v Muráni, konal deň otvorených dverí

Foto: Radka Heretová

Nádej pre handlovských bezdomovcov

Sociálne prostredie v regióne handlovej doliny v okrese Prievidza dlhodobou ovplyvňuje vysoká miera nezamestnanosti, ktorá má za následok znižovanie životnej úrovne obyvateľov i negatívne javy, ako sú kriminalita, drogové závislosti a prípady predčasného úmrtia. Uvedené skutočnosti sa podieľajú na raste počtu občanov odkázaných na sociálnu pomoc iných. Keďže v meste Handlová ani v okolitých obciach nebolo v prevádzke žiadne zariadenie so zameraním na sociálnu pomoc pre skupiny občanov, ktorí sa ocitli v sociálnej alebo hmotnej núdzi, bez prístrešia alebo možnosti zaopatrenia, vytvorilo Občianske združenie Demokracia – Slovensko (OZDS) v spolupráci so samosprávou mesta Handlová záchytnú sieť a sprevádzkovalo sociálne zariadenie (útulok) – humanitné centrum „Nádej na dôstojný život“, ktoré je zastrešené neziskovou organizáciou Jazmín. Pri štarte nám veľmi pomohol primátor mesta Handlová Peter Hromádka a poslanci mestského zastupiteľstva, ktorí nám poskytli do dlhodobého prenájmu za symbolickú cenu budovu na Partizánskej ulici. Objekt zrekonštruovali aktivisti OZDS ako aj nastávajúci chovanci zariadenia, svojimi darmi pomohli centrum zariadiť obyvatelia mesta – pre nich nepotrebný starý nábytok, zariadenie do kuchyne, paplóny – to všetko nám padlo veľmi vhod. Chovancom humanitného centra je popri prístreší s hygienickými službami a zabezpečenou lekárskou starostlivosťou poskytovaná i celodenná strava a ošatenie.

Foto: autorka

Okrem toho môžu využiť sociálne poradenstvo, pomoc pri vybavovaní rôznych záležitostí i pracovnú terapiu. Všetky tieto aktivity im pomáhajú znovu sa začleniť do normálneho plnohodnotného života. Chovanci sa svojou prácou podieľajú tiež na chode zariadenia – v záhradke pestujú zeleninu a chovajú hydinu a malé hospodárske zvieratá, čím si svojpomocne zabezpečujú časť základných potravín. Pomáhajú tiež pri prácach pre občanov mesta, ktorí o ňu požiadajú. Pripravujeme vytvorenie malej stolárskej dielne slúžiacej ako prostriedok na obnovu a udržanie si pracovných návykov i na čiastočné dofinancovanie humanitného centra.

V útulku našlo svoj dočasný druhý domov 12 chovancov, ktorých osudy sú rôzne. Väčšinou ide o bývalých baníkov, ktorí celý život zasvätili ťažkej a nebezpečnej práci v podzemí. Žili normálny život, až kým sa osudnou náhodou nedostali na ulicu, pričom často svoju úlohu zohral aj alkohol. Dnes chovanci po čase už radi spomínajú na svoje prvé vianočné sviatky v teple a pod strechou. Vďaka všetkým, ktorí nám intenzívne pomáhali, by sa táto pekná, ale hlavne veľmi prospešná myšlienka stala skutočnosťou, v decembri osláví centrum už rok svojej činnosti.

*Erika Jonasová,
autorka je riaditeľkou humanitného centra
Nádej na dôstojný život*

Aj láska k vidieku ide cez žalúdok?

• • • 56

Ekologické poľnohospodárstvo dáva odpoveď na mnohé problémy dneška: zachováva dobrú úrodnosť pôdy, chráni životné prostredie, prispieva k rozvoju vidieka a produkuje zdravé potraviny. Chceme potraviny bez chémie, chov zvierat bez utrpenia a krajinu bez devastácie? Kupujeme produkty ekologického poľnohospodárstva – biopotraviny. Sme to my – spotrebitelia, kto rozhoduje o budúcej tvári našej krajiny. Pri každej kúpe potravín pomáhame vytvárať svet, v ktorom chceme žiť. Kúpou biopotravín podporíme ekologických poľnohospodárov, ktorí pestujú rastliny a chovajú zvieratá prirodzeným spôsobom v harmónii s prírodou.

Ekologické poľnohospodárstvo

Ekologické poľnohospodárstvo predstavuje spôsob pestovania rastlín a chovu zvierat, priaznivý voči životnému prostrediu, ktorého cieľom je trvalo udržateľný rozvoj. Využíva predovšetkým miestne a obnoviteľné zdroje, ekologicky šetrné technologické postupy, ktoré minimalizujú poškodzovanie životného prostredia.

Rozvojom, produkciou, agrárnou politikou a výskumom v oblasti ekologického poľnohospodárstva sa vo svete od roku 1972 zaoberá IFOAM (International Federation of Organic Agriculture Movements). Komplexné pravidlá platné v ekologickom poľnohospodárstve na Slovensku sú uvedené v zákone NR SR č. 415/2002 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon NR SR č. 224/1998 Z. z. o ekologickom poľnohospodárstve a výrobe biopotravín.

Hlavné ciele ekologického poľnohospodárstva

- Produkcia potravín v dostatočnom množstve a s vysokou nutričnou hodnotou.
- Nepoužívanie priemyselných hnojív a pesticídov.
- Eliminácia možných foriem znečistenia pôdy, vody a ovzdušia poľnohospodárskou činnosťou.
- Udržovanie a zlepšovanie dlhodobej úrodnosti pôdy.
- Vytvorenie podmienok zodpovedajúcich prirodzeným potrebám a etickým zásadám chovu hospodárskych zvierat.
- Uzavretie pestovateľského a chovateľského systému s minimalizáciou strát a maximálnym možným využitím miestnych zdrojov a surovín.
- Vytvorenie dôvery medzi výrobcom a spotrebiteľom podporovaním priamych dodávok produkcie na domáci trh.
- Umožnenie ekonomického a sociálneho rozvoja poľnohospodárom a ich rodinám.

Základné princípy pestovania rastlín

- Zlepšenie štruktúry pôdy prostredníctvom vyváženého osevného postupu.
- Striedanie plodín plytkokoreniacich s plodinami hlbokokoreniacimi.
- Zabezpečenie čo možno najdlhšieho vegetačného krytu pôdy.
- Vyberanie odrôd odolných resp. tolerantných voči chorobám a škodcom.
- Nepoužívanie priemyselných hnojív.
- Nepoužívanie pesticídov. Ochrana proti burinám spočíva v mechanickom ničení, ochrana proti chorobám a škodcom spočíva v preventívnych opatreniach a v používaní biologických postupov.
- Zostavenie osevného postupu tak, aby bola zabezpečená dostatočná krmná dávka pre ekologicky chované zvieratá počas celého roka.

- Vytváranie podmienok pre ochranu prírody a zvyšovanie jej biodiverzity.

Základné princípy chovu zvierat

- Zabezpečenie chovu zvierat v súlade s ich fyziologickými potrebami, t. j. dostatok voľného pohybu, čerstvého vzduchu a denného svetla, ochrana proti intenzívnemu slnečnému žiareniu a extrémnemu počasiu, podstielanie zvierat podstielkou z prírodných materiálov.
- Chov zvierat v priemyselných veľkochovoch je zakázaný.
- Stanovenie kŕmnej dávky v súlade s fyziologickými potrebami zvierat a ich úžitkovosťou.
- Používanie krmív pochádzajúcich výlučne z ekologickej produkcie a zabezpečenie dostatočného množstva napájacej vody.
- Orientovanie chovateľských opatrení tak, aby zodpovedali požiadavkám udržania dobrého zdravia a pohody zvierat.
- Zakázané je používanie stimulátorov rastu, syntetických konzervačných a ochranných prípravkov.
- Zakázané je tiež rutinné používanie profylaktických syntetických liečiv, retardantov a hormonálnych látok.

Ekologické bioprodukty a biopotraviny

Sú produkty a potraviny, ktoré pochádzajú z kontrolovaného a certifikovaného systému ekologického poľnohospodárstva, spracovania a distribúcie.

Systém je výnimočný prístupom k riešeniu environmentálnych problémov, nakoľko sa vyznačuje tým, že ekofarmári, spracovatelia a distribútori:

- pestujú rastliny a chovajú zvieratá prirodzeným spôsobom v harmónii s prírodou,

- spravujú krajinu tak, že podporujú rozmanitosť rastlinných a živočíšnych druhov,
- nepoužívajú žiadne syntetické prostriedky, hormonálne prípravky, krmivá zo zbytkov zvierat a trusu, ani geneticky upravené organizmy,
- ochranu rastlín zabezpečujú biologickými a mechanickými postupmi,
- zvieratá chovajú v prirodzených podmienkach, so zabezpečením pastvy, výbehu a vody,
- zvieratá kŕmia krmivom pochádzajúcim výlučne z ekologického hospodárenia,
- zvieratám nesmú preventívne podávať antibiotiká,
- pri výrobe a spracovaní biopotravin nepoužívajú syntetické ochucovadlá a farbivá, konzervačné látky, ožarovanie, geneticky modifikované zložky a pod.

Označovanie bioproduktov a biopotravin je realizované:

- písomnou skratkou „bio“ alebo „eko“ a grafickým znakom,
- slovami „vyprodukovaný v ekologickom poľnohospodárstve“,
- číselným kódom certifikačného orgánu.

Bioprodukt – je produkt ekologického poľnohospodárstva, ktorý môže byť rastlinného alebo živočíšneho pôvodu. Bioproduktom môžu byť napr. pšenica, ovocie, zelenina, mlieko.

Biopotravina – je potravina, ktorá je vyrobená iba z bioproduktov s použitím povolených materiálov, prídavných látok a technologickými postupmi, ktoré sú stanovené platnými zákonmi. Biopotravinou môžu byť napr. múka, chlieb, mäsové a mliečne výrobky, šaláty, a iné.

Medzi základné výhody bioproduktov a biopotravin patrí:

- Nakoľko pri ich výrobe neboli nebolí používané žiadne agrochemikálie, geneticky modifikované organizmy, syntetické potravinárske látky, ožarovanie... je možný výskyt reziduí týchto látok vo výrobku a ich prechod do ľudského organizmu pri konzumácii nulový.
- Sú omnoho chutnejšie a vitálnejšie, nakoľko obsahujú viac aromatických látok a stopových prvkov.
- Majú dlhšiu skladovateľnosť, nakoľko obsahujú menej vody a dusičnanov (zeľenina, ovocie, zemiaky).

Prečo sú bioprodukty a biopotraviny drahšie ako konvenčné produkty a potraviny?

- Ekologická produkcia vyžaduje viac ručnej práce (prináša však výhodu v prospech zvýšenej zamestnanosti ľudí).
- Výroba nemá charakter priemyselnej výroby. Spracúvajú sa malé množstvá výrobkov pri ich veľkej rôznorodosti.
- Produkcia sa spracováva sezónne, neskladuje sa chemicky ošetrovaná pre oddialenú expedíciu a spracovanie.
- Pri výrobe sa nepoužívajú syntetické prídavné látky a stabilizátory, a tým je kladená väčšia náročnosť na ich výrobu, čím vzniká vyššie riziko strát.
- Na všetkých stupňoch výroby a spracovania je nevyhnutná kontrola ako ochrana spotrebiteľa pred pseudoproduktami.

Niekoľko argumentov pre kupovanie biopotravin:

- Prospievame svojmu zdraviu.
- Zabraňujeme znečisteniu podzemných i povrchových vôd chemickými látkami.
- Pomáhame pôde a všetkým organizmom žijúcim na nej a v nej.
- Napomáhame zachovaniu starých

tradičných plodín a tým i druhovej rozmanitosti rastlín.

- Podporujeme zdravé životné podmienky pre zvieratá chované na ekofarmách.
- Prospievame krajine, ktorú ekohospodári šetrne spravujú.
- Prospievame sociálnemu a ekonomickému rozvoju vidieka.

Niektoré bioprodukty, ako napr. ovocné a bylinné čaje, múku, jablká, zemiaky, a podobne je možné získať v predajnej sieti, ostatné výrobky v špecializovaných predajniach a na ekologických farmách. Podrobné informácie o farmách a sortimente produkcie nájdete na **www.ecotrend.sk**.

Záujemcovia, ktorí chcú vedieť viac môžu kontaktovať:

Výskumný ústav rastlinnej výroby, Bratislavská cesta 122, 921 68 Piešťany, tel.: 033 772 23 11, fax: 033 772 63 06, e-mail: vuuv@vuuv.sk

Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky, Hanulova 9A, 844 29 Bratislava 42, tel.: 02 644 62 085, fax: 02 644 62 084, e-mail: uksup.enviro@centrum.sk

Naturalis – združenie inšpektorov ekologického poľnohospodárstva, Björnsonova 16, 811 05 Bratislava, tel.: 0903 448 043, 0905 241 297, e-mail: naturalis@kios.sk

Ekotrend – zväz priateľov ekologického poľnohospodárstva, M. R. Štefánika 517, 907 01 Myjava, tel./fax: 034 621 60 37, e-mail: ekomy@ecotrend.sk

Mgr. Rudolf Pado

Centrum environmentálnych aktivít ponúka na inštaláciu výstavu fotografií **Ekologické poľnohospodárstvo – riešenie pre človeka i prírodu**

Základné technické parametre a podmienky zapožičania výstavy:

Pozostáva zo 100 fotografií formátu A4, ktoré sú zalaminované (je ľahko prenosná).

K výstave dodáme propagačné plagáty + zmluvu o zapožičaní výstavy.

Priestor (múzeum, kultúrny dom a pod.) musí byť pod stálym dozorom a po skončení prehliadky zamknutý (hodnota výstavy je cca 20 tisíc Sk).

Výstava bude spropagovaná v miestnych médiách (kópie článkov budú poskytnuté autorom výstavy).

Kontakt:

Centrum environmentálnych aktivít, Mierové námestie 29, 911 01 Trenčín
tel./fax: 032 640 04 00
alebo 0908 771 443,
e-mail: cea@changenet.sk
www.biospotrebiteľ.sk

Belušky

Uplynulo len niekoľko mesiacov od založenia mikroregiónu Magura-Strážov a už máme za sebou prvé úspešné kroky. V súčasnosti prebieha realizácia programu hospodárskeho, sociálneho a kultúrneho rozvoja, od ktorého očakávame hlavne zmobilizovanie občanov. Očakávame zvýšenie záujmu o verejné veci a hlavne chuť urobiť niečo pre seba. Program Belušky, ktorý sa konal 14. augusta v Zliechove, chce byť prínosom v tomto procese zmien, ktoré nám prináša členstvo v Európskej únii a nový spôsob podpory financovania vidieka. Pod majestátnym Strážovom sa zišli milovníci folklóru na prehliadke svadobných piesní a zvykov, aby spolu s folklórnymi skupinami zo Zliechova, Temeša a Valaskej Belej vzdali úctu zručnosti, talentu a vtipu našich predkov. A prečo sme program nazvali Belušky? Jedným z výnimočných klenotov týchto obcí je regionálny biely kroj s prekrásnymi výšivkami. Málokto sa môže pochváliť takou jedinečnou a vzácnou pamiatkou, ktorá vzišla z jednoduchosti, ale dosiahla dokonalú krásu. Folklórne skupiny dodnes vystupujú v pôvodných, niekedy viac ako storočných krojoch a vo všetkých obciach

59 • • •

Foto na str. 59 – 60: Eva Bernátová

doposiaľ niektoré staršie ženy ovládajú techniku výroby a zdobenia krojov.

Jedinečný biely kroj etnografmi považovaný za najstarší vývinový stupeň ľudového odevu na našom území obdivovali už Jozef Mánes, Dušan Jurkovič, či Jaroslav Vodrážka. Veľké množstvo pôvodných krojov zachovaných na tomto malom území v truhliciach je ohromným bohatstvom a jedinečnou črtou tohto regiónu. Našou snahou je zdokumentovať výrobcov, vydať publikáciu a pokúsiť sa o zápis do nehmotného kultúrneho dedičstva UNESCO. Zviditeľnenie a propagovanie krajových zvláštností a ľudového odevu je tiež jedným zo spôsobov ako napomôcť rozvoju turistického ruchu v našom regióne. Program Belušky má ambíciu založiť základy pre vznik folklórneho festivalu miestneho významu s netradičnými spôsobmi prezentácie tradície, nie ako archaizmu, niečoho starého, nemoderného, ale ako kultúrneho javu podčiarkujúceho spôsoby života, kultúrnu rozmanitosť a regionálnu identitu.

*Eva Bernátová, Ladislav Centár,
autori pôsobia v Regionálnom združení obcí
Magura-Strážov*

Pestovanie vrbových porastov na energetické účely

Pokusy na overenie možností pestovania rýchlorastúcich odrôd vrby (*Salix viminalis*) na energetické účely sme založili na našej výskumnej stanici na jar v roku 1994. Na tieto účely sme použili tri odrody vrby a to ULV, ORM a RAPP, ktoré boli vyšľachtené vo Výskumnom ústave poľnohospodárskom vo Svälov vo Švédsku.

Výsadba

Porasty sa vysádzajú v jarnom období odrezkami o dĺžke 20 cm a hrúbke 1 – 1,5 cm do sponu 60 x 70 cm (vzdialenosť v radoch a medzi radmi). Výsadba sa robí ručne do vopred zoranej a urovnanej pôdy.

Môže sa vysádzať aj priamo do strniska, alebo trávnej plochy, ale v tom prípade je treba počítať s dlhším obdobím rastu do ružnej zrelosti, ako aj nižšou vzhádzavosťou. Na výsadbu sa používa jednoduchý kovový bodec s možnosťou zatlačenia nohou do pôdy. Ním jeden pracovník predpichuje a druhý vkladá do dier odrezky tak, aby vyčnievali 2-3 cm nad zemou púčikmi nahor.

Hnojenie a ošetrovanie

Na jar v roku výsadby je potrebné porast hnojiť fosforom dávkou 20 kg na 1 ha a začiatkom júna po zapojení porastu dusíkom v dávke 60 kg na 1 ha. Po výsadbe je potrebné porast viackrát plečkovať, prípadne ručne okopať, alebo chemicky ošetriť až do zapojenia porastov, pretože počiatočný rast výhonkov vrby je pomalší ako rast buriny. V prvom roku podľa ošetrovania, zrážkových

pomerov a hnojenia dorastá vrba do výšky 150 – 250 cm.

V ďalších rokoch kultivovať už netreba.

Hnojenie fosforom je ako v prvom roku.

Dávky dusíka by mali byť 90-120 kg na 1 ha s rozdelením na dve polovice. Jedna dávka sa aplikuje na jar, druhá koncom júna. Ako zdroj dusíka sa môžu aplikovať aj odpadové splašky, močovka a pod. V tom prípade prihnojsť netreba. Vo Švédsku už slúžia takéto súvislé porasty ako čističky odpadových vôd.

Životnosť

Vysadený porast má životnosť 25 rokov a pri dodržaní zásad pestovania sa zberá každé štyri roky (rubná zrelosť), čiže približne 6 zberov.

Takýto porast je tvorený kmeňmi o hrúbke 3-5 cm, vysoký 500-600 cm takmer bez postranného vetvenia. Z jedného koreňa vyrastá 2-6 kmeňov. Produkčná schopnosť tejto vrby v našich podmienkach sa dosiahla 11,4-12,8 t sušiny na 1 ha za rok, čo predstavuje 23-25 m³ drevnej hmoty.

Využitie vrbových porastov

Pestovanie vrbových porastov ako energetických plodín má nesporne svoj význam. Pre tento účel sú vhodné najmä podhorské a horské oblasti, ako aj plochy podmáčané a zamorené či už exhalátmi, alebo výsypkami komunálnych a priemyselných odpadov. Prútie odrôd ORM a RAPP je tvarovaním vhodné na výrobu pleteného tovaru.

Doterajšie skúsenosti

Doterajšie skúsenosti s pestovaním vrbových porastov v praxi sú rôzne. Najčastejšie sa však stretávame s predstavami, že odrezky stačí zapichnúť do zeme a budú rásť bez nášho pričinenia. Nevenuje sa dostatočnej príprave pôdy, hnojeniu, ale hlavne

ošetrovaniu v roku výsadby. Treba pamätať, že vrba nie je absolútny „nezmar“. Na pestovanie sa taktiež nehodia trvalo zamokrené plochy, ako sa to mnohí záujemcovia často domnievajú.

Odrezky sa objednávajú v našej výskumnej stanici. Cena 1 Sk za kus.

Výskumný ústav trávnych porastov a horského poľnohospodárstva
Mládežnícka 36, 974 21 Banská Bystrica

Ing. Ján DANIEL

Výskumná stanica Krivá na Orave

027 55 Krivá

tel.: 043 589 42 48

mobil: 0907 160 179

e-mail: kovutphp@isternet.sk

Pozor!

Organizácie, ktoré sa chcú registrovať na príjem 2% z dane obyvateľstva, musia tak urobiť do 15. decembra.

Tak sme sa presťahovali

• • • 62

na vidiek. Nik z nás nechcel ísť sám, preto sme hľadali priateľov, ktorí cítia podobne. A našli sme sa. Jeden z Prešova, ďalší z Revúcej, Spišskej, Borského Jura, Otročka. Dlhو predlho sme hľadali miesto, kde nám bude najlepšie. Našli sme ho, aspoň si to myslíme. Brdárka, „kraj sveta“, čerešne, orechy, lesy, skaly. A pramene živej vody, také dnes už málokde nájdete... Prišli sme, aby sme našli pokoj, odpočinuli si od nezmysluplného naháňania sa v meste. Spoznali skutočnú zmysluplnosť bytia. Prispeli k zachovaniu zachovateľného. Obnoveniu obnoviteľného. Zosúladieniu zosúladiťného. V pospolitosti. Prírodné prostredie a „nové“ prístupy sa nevyklučujú. Radi by sme tu k nám, do našej dediny priniesli veľa nového. Nové kamene v starej rieke sa pomaly ale isto obrusujú a stávajú miestnymi. Máme veľké predsa-
vzatia. Obnova sádov so stovkami stromov, s plánom postupnej finalizácie toho, čo nám stromy dajú. Sušiarne, muštáreň, možno pálenicu... Zrekonštruovať, postaviť obydlia k prírode šetrným spôsobom. Perma-kultúrne napláňovať pozemky, štruktúry a usadlosti na nich. Tak, aby slúžili a boli užitočné nielen nám, nielen niekoľko rokov... Tak, aby sme vedeli prezentovať a ukázať našu pozitívnu „alternatívu“. S ústretovou samosprávou

a triezvo uvažujúcim starostom bude nám potešením tvoriť. Zorganizovali sme už konferenciu o domácom vzdelávaní i prvý kurz permakultúry v našej obci. Ľudkovia prišli, podučili sa, i prakticky popracovali, napláňovali „dizajn“ pozemku, kde bude jazierko, kde altánok, kde kompostovací záchod, bylinná špirála, koreninový záhon... Urobili aj kus roboty. V čase finalizácie tohto čísla Násho vidieka máme na pláne ďalší úvodný kurz Perma-kultúry. A po ňom víkendovky s cieľom zrekonštruovať miestny domček na informačné centrum nielen o našej pospolitosti. Infodom, ktorý bude zároveň malým obchodíkom s produktami remeselníkov regiónu... A medzitým pozbierať úrodu, dochystať drevo na zimu a pripraviť sa na ňu...

Dajte o sebe vedieť, prídte! Občerstvíte sa zázračnou vodou, pokocháte prírodou, nazbierate byliniek, napasiete sa černíc a pomôžete ukázať, že „aj takto sa to dá!“ Čas tu plyní inak, inak ako v meste. Hodiny sú pomalé, pokojné, dni však rýchle. Plynú ako septembrové oblaky. Máme na to celý život.

Marcel Antal

Alter Nativa, Brdárka 11, 049 34,
tel.: 058 793 10 56,
mob.: 0910 170 790
www.alter-nativa.sk

Spoločná poľnohospodárska politika EÚ (SPP)

– jej začiatky siahajú do 60. rokov 20. storočia a jej základným cieľom je podpora lepšej produktivity potravinového reťazca, najmä s dôrazom na potravinovú bezpečnosť EÚ, ale tiež na zabezpečenie životaschopného poľnohospodárskeho sektora s dostatkom prístupných potravín pre spotrebiteľov. SPP používa viaceré nástroje – najmä dotácie, garantované ceny pre farmárov, podporu produktivity výroby, spracovania a predaja poľnohospodárskych produktov a pod. Čoraz väčší dôraz sa v súčasnosti v SPP kladie na ekologické poľnohospodárstvo, bezpečnosť potravín, šetrný prístup k zvieratám ako aj na diverzifikáciu ekonomických aktivít na vidieku (podpora nepoľnohospodárskych aktivít na vidieku).

Konvergenčné regióny

– regióny NUTS II (v zmysle štatistických jednotiek používaných EK pri realizácii európskej regionálnej politiky), v ktorých hrubý domáci produkt na obyvateľa meraný v jednotkách kúpnej sily nedosahuje 75% priemeru EÚ. Okrem týchto regiónov pod Cieľ 1 spadajú aj veľmi riedko osídlené regióny (menej ako 8 obyvateľov na km²) najvzdialenejšie regióny (francúzske zámorské departementy, Kanárske ostrovy, Azory a Madeira). Hlavné prekážky pre rozvoj regiónov Cieľa 1 sú celková nízka úroveň investícií, miera nezamestnanosti, ktorá často prevyšuje priemernú úroveň v únii, nedostatok služieb pre podniky a správne celky, či nedostatočná základná infraštruktúra potrebná pre ekonomickú činnosť.

NATURA 2000 – názov pre európsku ekologickú sieť určenú smernicou Európskej komisie z roku 1997. Cieľom jej ustanovenia bolo udržať biodiverzitu prostredníctvom

ochrany prírodného prostredia a pôvodnej fauny a flóry na území členských štátov EÚ. Smernica stanovuje niekoľko pásiem ochrany a zoznam živočíchov a rastlín, ktoré tejto ochrane podliehajú. Kritici smernici vyčítajú jej prísnosť a priveľký územný rozsah, čo fakticky zamedzuje akékoľvek ekonomické aktivity vo vymedzených priestoroch. Navyše, nevyplácaním kompenzácií za tento zákaz dochádza k rozsiahlemu porušovaniu vlastných práv občanov.

Iniciatíva spoločenstva LEADER +

je súčasťou európskej politiky rozvoja vidieka, druhého piliera Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ. Nadväzuje na programy LEADER I (1991 – 1994) a LEADER II (1994 – 1999) a realizuje sa v období rokov 2000 – 2006 a je zameraná na diverzifikáciu ekonomických aktivít na vidieku prostredníctvom uplatnenia inovatívnych, integrovaných a participatívnych územných rozvojových stratégií.

*Zo zdrojov Európskej komisie spracoval
Ivan Rončák*

Bodka za číslom

Budúcnosť pre svet neleží vo vládoch, národoch ani v náboženstvách. Leží v ľudskom srdci.

Reklamný rozhovor

INFORMÁCIE
GAMO

Vidiecka organizácia
pre komunitné aktivity

Kontakt:

Nám. Š. Moyzesa 4,
974 01 Banská Bystrica
tel.: 048/415 16 91,
fax: 048/415 16 93
e-mail: voka@voka.sk

**VIDIECKY
PARLAMENT
NA
SLOVENSKU**

Kontakt:

Námestie SNP 7,
974 01 Banská Bystrica
tel.: 048/415 20 22,
mob.: 0905/55 89 29
e-mail: vipa@vipa.sk

Tíh informatívnych a komunikačných technológií (IKT) na Slovensku mapuje celosvetové trendy, čo sa výška profesionality a vyspelosti produktov, služieb a riešení prítlačnosti a zákazníkum. Konečný spočítateľ vyžaduje spoločnosť a prevenciu, kladie dôraz na efektívnu investíciu do IT, preto sa obracia na profesionálne organizácie, ktoré mu tieto služby poskytujú. Kde je na tomto trhu Vaše miesto?

Aktívna spoločnosť GAMO sa počas svojho pôsobenia vyprofilovala na firmu poskytovateľa komplexných riešení a na trhu IKT je relevantným hráčom. Naši zákazníci – naši partneri, skutočne vyžadujú profesionálny, ktorí dosiahnutie spojením kvality svetových producentov, vysokou kvalifikáciou a odbornosťou zamestnancov a individuálnym prístupom k súčasťným aj budúcim potrebám a požiadavkám zákazníka.

• Čo teda môžete ponúknuť miestnym samosprávam?

Čo len chcete (Smiech). Vieme, že prechodom množstva kompetencií na obecne úrady, musia tieto denne pracovať s množstvom informácií prúdících dnu aj von. Minimálnym riešením je počítač, tlačiareň, myš, klávesnica, monitor, pripojenie na internet, primerané softvérové vybavenie. Máme tým na mysli kancelársky balík, softvér pre spracovanie ekonomických a personálnych agendy, antivírusový program. Ideálne by bolo mať vybudované lokálne siete, ktoré prepojať počítače v celej budove, prepojenie s informatívnym systémom organizácií a vrtadovacej pôsobnosti miestnej samosprávy napr. so školou; komunikácia s verejnosťou prostredníctvom internetového portálu atď. Vieme však, že rozpočet obecných úradov je zvyčajne značne obmedzený a často stačí len na nevyhnutné výdavky a na plnenie povinností vyplývajúcich zo zákona.

• Máte na mysli Zákon o ochrane osobných údajov?

Áno, aj je to jeden z zákonov, ktorými sa samospráva riadi. Informácie o osobných údajoch sú dôležité, ich strata, odčudzenie môže priniesť značné škody a posilny. Zákon č. 428/2002 Z. z. o ochrane osobných údajov nariadenie každému prevádzkovateľovi informačného systému prijať primerané technické, organizačné a personálne opatrenia na účelom zabezpečenia ochrany údajov. Presne definované subjekty, medzi ktoré obecné úrady bez pochybnosti patria, sú povinné prijať tieto opatrenia vo forme bezpečnostného projektu.

• Máte v oblasti bezpečnostných projektov skúsenosti?

Určite. Riešime bezpečnostné projekty ako pre veľké podniky, tak aj pre malé organizácie a aj pre samotné obecné úrady. V minulom roku sme po oslovení vybraných obecných úradov zaznamenali pozitívnu odozvu, preto sme v priebehu leta túto akciu zopakovali. Mnohí vaši čitatelia sa už určite stretli s našou ponukou.

• Média sú dnes plné informácií o regionálnom rozvoji. Orientuje sa GAMO aj týmto smerom?

Samozevidne. V banskobystrickom regióne máme významné postavenie, preto máme zaujato na rozvoji a napredovaní tohto regiónu. V tomto ohľadi užko spolupracujeme aj s Úradom Banskobystrického samosprávneho kraja (Ú BB SK) na projekte vyklajúceho sa práve tejto oblasti. Informácie o projekte zverejňame po odštartovaní prvej etapy realizácie. Všetky miestne samosprávy, relevantné organizácie a inštitúcie v oblasti pôsobenia Ú BB SK budú osobitne oslovené. Projekt užko súvisí s geografickými informatívnymi systémami.

• Geografický informatívny systém? Príbližšie mi tento pojem?

Geografický informatívny systém alebo aj GIS prítlačia najpoznámejšie geografické informácie v prehľadnej a ucelenej forme. Pre obecný úrad je GIS vynikajúcim riešením pre územné plánovanie, evidenciu a podporu podnikateľských subjektov, kultúrnych zariadení, cestovného ruchu a pod. Systém je schopný pracovať, tvorí a prepojať výstupy z informácií z rôznych oblastí napr. hranice územných a správnych jednotiek, sídla a jednotlivé objekty, pozemné komunikácie, železnice, lanové dráhy, viaky, vodstvo, porasty, výškopis, údaje katasra nehnuteľností, objekty cestovného ruchu atď. Takýto systém výrazne uľahčuje plánovanie a je výborným prostriedkom pre činnosť v oblasti regionálneho rozvoja.

Dukujem veľmi pekne za rozhovor

Adresat:

.....
.....
.....
.....
.....